

UNIVERZITA PARDUBICE

Fakulta ekonomicko-správní

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2025

Tereza Bezdíčková

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Finanční gramotnost studentů středních škol v oblasti veřejných financí

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Tereza Bezdíčková**
Osobní číslo: **E21427**
Studijní program: **B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Finanční správa**
Téma práce: **Finanční gramotnost studentů středních škol v oblasti veřejných financí**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analyzovat úroveň finanční gramotnosti studentů v oblasti veřejných financí, konkrétně povědomí o příjmech a výdajích veřejných rozpočtů. Na základě výsledků studie student navrhne doporučení, která pomohou zlepšit finanční gramotnost studentů v této oblasti.

Osnova:

- Vymezení pojmu finanční gramotnost.
- Finanční vzdělávání v ČR.
- Analýza úrovně finanční gramotnosti z dat získaných dotazníkovým šetřením.
- Zhodnocení výsledků analýzy a návrh na doporučení pro zlepšení stavu.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BALABÁN, Zdeněk. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2. aktualiz. vyd. Praha: COFET, 2011. ISBN 978-80-904396-1-0.
BUCHTA, Petr. *Veřejné finance*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2016. ISBN 978-80-7452-116-4.
HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-497-0.
MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.
PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-358-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Ondřej Kuba, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2025**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2024

Prohlašuji:

Práci s názvem Finanční gramotnost studentů středních škol v oblasti veřejných financí jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30.4.2025

Tereza Bezdíčková v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Ing. Ondřeji Kubovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné a užitečné rady a za ochotu a trpělivost při konzultačních hodinách. Také bych ráda poděkovala své rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá zjištěním stavu finanční gramotnosti studentů středních škol v oblasti veřejných financí. V první části práce je vysvětlen pojem finanční gramotnost, jak je měřena a jaká je její úroveň v České republice, a také jak je finanční vzdělávání zahrnuto do rámcových vzdělávacích plánů. Dále je rozebráno téma veřejných financí, jejich funkce, příjmy a výdaje veřejných financí a rozpočtová soustava. V závěru práce je zpracovaný dotazník, analyzovaná a vyhodnocená data, společně s návrhy pro rozvoj nejen finanční gramotnosti, ale také gramotnosti ve veřejných financích.

KLÍČOVÁ SLOVA

Finanční gramotnost, veřejné finance, daně

TITLE

Financial literacy of secondary school students in public finance

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the determination of the financial literacy of secondary school students in the field of public finance. The first part of the thesis explains the concept of financial literacy, how it is measured and what is its level in the Czech Republic, as well as how financial education is included in the framework education plans. Then the topic of public finance, its functions, public finance revenues and expenditures and the budget system are discussed. The paper concludes with a questionnaire, analyzed and evaluated data, together with suggestions for the development of not only financial literacy but also literacy in public finance.

KEYWORDS

Financial literacy, public finance, taxes

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	10
ÚVOD.....	11
1 FINANČNÍ GRAMOTNOST	12
1.1 Definice finanční gramotnosti	12
1.2 Způsoby měření finanční gramotnosti	13
1.3 Úroveň finanční gramotnosti v ČR.....	14
1.4 Finanční vzdělávání v ČR.....	15
1.4.1 Začlenění finanční gramotnosti do Rámcového vzdělávacího programu.....	18
1.4.2 Standardy finanční gramotnosti.....	19
2 VEŘEJNÉ FINANCE.....	23
2.1 Funkce veřejných financí.....	23
2.2 Veřejné příjmy a výdaje.....	24
2.2.1 Veřejné příjmy	24
2.2.2 Veřejné výdaje	28
2.3 Rozpočtová soustava	30
2.3.1 Soustava veřejných rozpočtů	30
2.3.2 Soustava orgánů a institucí zajišťující hladký chod veřejných financí	32
2.3.3 Rozpočtový deficit, státní a veřejný dluh	33
3 CÍL A POUŽITÉ METODY	34
3.1 Dotazníkové šetření	34
3.2 Sběr dat	34
3.3 Profil respondentů.....	35
4 VÝSLEDKY PROVEDENÉ ANALÝZY	40
4.1.1 Postoj žáků k finanční gramotnosti a veřejným financím.....	40

4.1.2	Test finanční gramotnosti ve veřejných financích.....	48
4.1.3	Celkový výsledek testu finanční gramotnosti.....	62
5	SHRNUTÍ VÝSLEDKU A DOPORUČENÍ.....	64
5.1	Shrnutí výsledku	64
5.2	Návrhy pro rozvoj finančního vzdělávání	64
6	ZÁVĚR.....	66
7	POUŽITÁ LITERATURA	68
8	SEZNAM GRAFŮ	71
9	SEZNAM TABULEK	73
10	SEZNAM ILUSTRACÍ.....	74
11	SEZNAM PŘÍLOH	75

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

FG – finanční gramotnost

MFČR – Ministerstvo financí České republiky

MF – Ministerstvo financí

ČNB – Česká národní banka

RVP – Rámcový vzdělávací program

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

ÚVOD

Finanční gramotnosti je v dnešní době nezbytnou součástí každodenního života. Schopnost rozumět základním ekonomickým principům, umět efektivně hospodařit s penězi a činit zodpovědná rozhodnutí, která nebudou mít negativní vliv na finanční stabilitu, je nezbytností každého. Vzhledem k často měnícím se pravidlům a novým informacím o finančním světě je potřeba, aby tyto znalosti získávali jednotlivci již od útlého věku. Finančně gramotný jedinec je lépe připraven čelit neočekávaným finančním situacím, dokáže plánovat svoji budoucnost a přistupovat k financím zodpovědně.

Mít přehled ve veřejných financích je pro společnosti stěžejní hlavně z toho důvodu, že lépe porozumí fungování státu, dokážou objektivně hodnotit rozhodování veřejných institucí a zapojovat se do občanského života. V době, kdy čelíme rostoucímu deficitu veřejných rozpočtů, je nutné těmto oblastem rozumět, aby bylo možné hledat udržitelná řešení tohoto rostoucího problému. Finanční gramotnost ve veřejných financích je tedy nezbytným předpokladem pro zodpovědné chování jednotlivců i celé společnosti.

Cílem práce je analyzovat úroveň finanční gramotnosti studentů v oblasti veřejných financí, konkrétně povědomí o příjmech a výdajích veřejných rozpočtů. Tohoto cíle bude dosaženo pomocí dotazníkového šetření, na základě jehož výsledků budou navržena doporučení, která pomohou zlepšit finanční gramotnost studentů v této oblasti.

V teoretické části se bude práce zabývat nejdříve definováním finanční gramotnosti, kde bude rozebrána nejen její úroveň v České republice, ale také zakotvení výuky finanční gramotnosti do rámcových vzdělávacích plánů. V druhé části teorie se práce zaměří na veřejné finance, kde budou definovány základní principy veřejných financí, příjmy a výdaje státního rozpočtu a veřejné rozpočty samotné.

Závěrem praktické části budou interpretovány výsledky výzkumu, které budou následně porovnávány s teoretickými poznatky uvedenými v předchozích kapitolách. Na základě zjištěných dat budou formulována doporučení, která mohou přispět ke zlepšení finanční gramotnosti studentů v oblasti veřejných financí a podpořit jejich lepší orientaci v dané problematice.

1 FINANČNÍ GRAMOTNOST

Finanční gramotnost (dále jen FG) je podle Babalána (2011) velice důležitou dovedností v moderní společnosti. Díky ní je společnost schopna správně nakládat s penězi a chápat význam a funkci finančních produktů. V době finanční i jakékoliv jiné krize a reforem se důležitost finanční gramotnosti zásadně zvyšuje a její nezbytnost se stává základní životní nutností a potřebou každého občana. Finanční gramotnost je v posledních letech stále častěji předmětem různých mezinárodních i národních testů. Důvodem takového testování je vysoká digitalizace finančních služeb a zvyšující se složitosti finančního trhu.

1.1 Definice finanční gramotnosti

Finanční gramotnost lze definovat různými způsoby, objevuje se v mnoha publikacích ve velmi podobném znění. Např. Blažek a Vrabcová definují finanční gramotnost jako „*soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb*“ (Blažek a Vrabcová, 2019, str. 16). Hesová ve svém článku na portále RVP.CZ zmiňuje také, že finanční gramotnost zahrnuje znalosti a postoje, které jsou nezbytné k dosahování finanční prosperity, a to pomocí zodpovědného finančního rozhodování. (Hesová, 2017). Z uvedených definic vyplývá, že finanční gramotnost představuje klíčovou schopnost jednotlivců orientovat se ve světě financí a činit odpovědná rozhodnutí, která budou ovlivňovat jejich současnou, ale i budoucí ekonomickou stabilitu.

Ačkoli existuje celá řada definic finanční gramotnosti, tak otázkou stále zůstává, jak konkrétně se pozná finančně gramotný jednatel. Za finančně gramotného člověka se dle MFČR (2010) považuje ta osoba, jež:

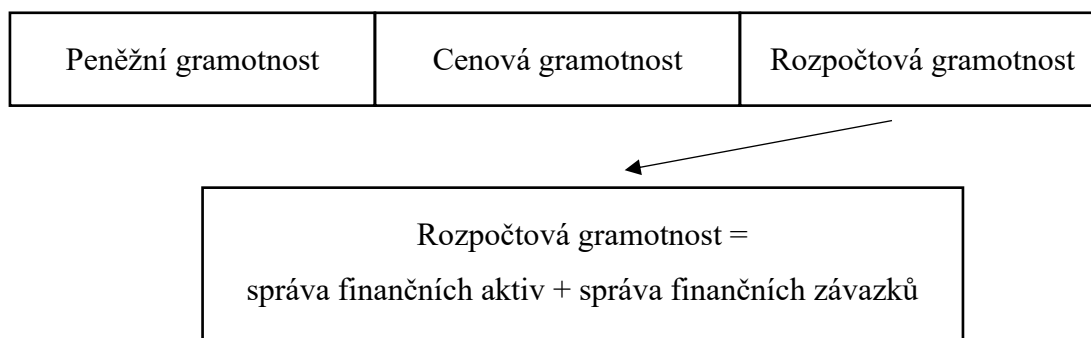
- platí své účty včas
- sleduje svoji finanční situaci
- dříve, než si něco koupí, pečlivě zvažuje, zda si to může dovolit
- uvědomuje si, že nelze získat současně minimální míru rizika, vysoký výnos a okamžitou likviditu
- má připraveno řešení v případě obtížné finanční situace
- informuje věřitele o své neschopnosti splácet

Finanční gramotnost zahrnuje různé složky. Balabán (2011) v tomto kontextu pojednává o standardech finanční gramotnosti, do kterých zahrnuje tři základní složky. Jedná se o:

- peněžní gramotnost,
- cenovou gramotnost a
- gramotnost rozpočtovou.

Peněžní gramotnost představuje schopnosti potřebné pro správu peněz (hotovostních i bezhotovostních), transakcí spojený s nimi, ale také nástroji určených k jejich správě. **Cenová gramotnost** představuje pochopení problematiky cen a inflace, přičemž stěžejním pro pochopení cenového mechanismu je znalost základních ekonomických veličin, tj. trhu, poptávky a nabídky. **Rozpočtová gramotnost** představuje schopnosti a dovednosti důležité pro správu osobního či rodinného rozpočtu. Podle Blažka a Vrabcové (2019) sem lze zahrnout například schopnost vést rozpočet, rozhodovat se o alokaci finančních zdrojů nebo stanovovat finanční cíle. Rozpočtová gramotnost ale také zahrnuje schopnost pochopit důležité pojmy jakou jsou veřejné finance, které zahrnují rozpočet vlády, daně, rozpočtovou politiku nebo produkty ekonomiky. Tyto tři složky dohromady tvoří komplexní finanční znalosti, znázorněno obrázkem č. 1.

Obrázek 1. Složky finanční gramotnosti

Zdroj: Ministerstvo financí ČR (2007)

1.2 Způsoby měření finanční gramotnosti

Finanční gramotnost v České republice měří Česká bankovní asociace ve spolupráci s agenturou Ipsos. Výsledkem je tzv. Index finanční gramotnosti, který měří finanční znalosti, schopnosti a dovednosti Čechů. Průzkum je prováděn již od roku 2015. (Kalátová, 2023)

Dalším projektem, kterým se testuje finanční gramotnost naší společnosti, je Národní zpráva PISA 2022. Projekt PISA (Programme for International Student Assessment – Program pro mezinárodní hodnocení žáků) opakovaně sleduje výsledky patnáctiletých žáků z různých zemí v oblastech čtenářské, matematické, přírodovědné gramotnosti a nově také právě finanční

gramotnosti. Šetření, které je organizované OECD, bylo poprvé zařazeno v roce 2012 a probíhá každé tři roky. PISA hodnotí nejen znalosti, ale také schopnost aplikovat je v každodenním životě a finančních rozhodnutích. Důležitou roli v tom také hrají postoje žáků k finančním otázkám. Výsledky šetření poskytují cenný pohled na český vzdělávací systém a doplňují data z národních šetření. Tematická zpráva z roku 2023 upozorňuje na význam školy při rozvoji finanční gramotnosti u žáků s nižším socioekonomickým statutem, přičemž poukazuje na regionální nesrovnalosti. (Česká školní inspekce, 2025)

1.3 Úroveň finanční gramotnosti v ČR

Výsledek Indexu finanční gramotnosti, který je dlouhodobě sledován Českou bankovní asociací uvádí, že 80 % populace je přesvědčena o svých znalostech v oblasti nakládání s penězi, 66 % si ale v některých případech nechá poradit. Největší jistotu mají Češi v hospodaření s rozpočtem domácnosti (54 %), naopak ale třetina lidí přiznává, že má problém se vyznat v doporučení finančních poradců.

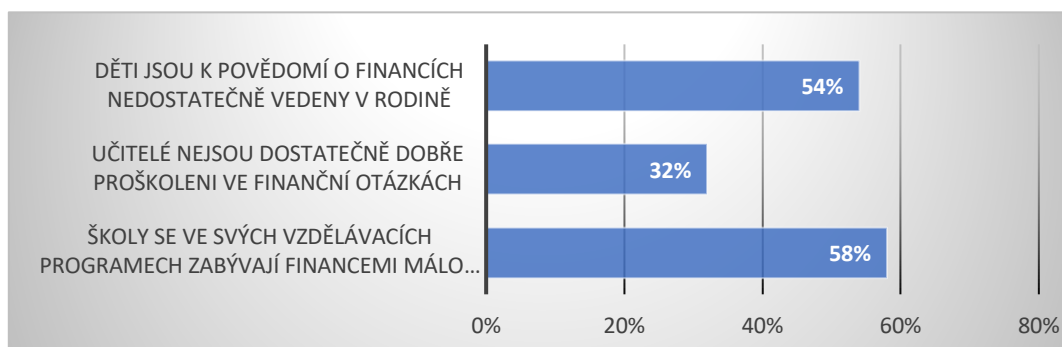
Průzkumu České bankovní asociace, který měřil zmiňovaný index finanční gramotnosti, se účastnilo 1013 respondentů ve věku od 18 do 79 let. Nejlepších výsledků dosáhli lidé ve věku nad 50 let a lidé s vysokoškolským vzděláním. Naopak nejhorších výsledků dosahovali lidé ve věku od 18 do 34 let a lidé se základním vzděláním.

Z indexu také vyplynulo, že největším problémem je pro Čechy stále výhodnost úvěrů. Na otázky ohledně úvěrů správně odpovědělo pouze 32 % dotázaných respondentů (Tisková zpráva České bankovní asociace, 2023). Oproti předešlému roku je to zlepšení pouze o jedno procento. Ze studie také vyplývá, že v rozsahu finanční gramotnosti hraje velkou roli dosažené vzdělání. Češi se základním vzděláním získali pouze 47 bodů (z celkového počtu 100 bodů), zatímco občané s vysokoškolským či vyšším odborným vzděláním dosahovali na 64 bodů. Nejmenší problém pak dělá českým občanům otázka schodkových rozpočtů domácností, na tu odpovědělo 80 % respondentů správně.

Respondenti šetření rovněž vyjádřili nespokojenost k systému finančního vzdělávání ve školách a k posilování finanční gramotnosti dětí v rodinném prostředí. Společnost má také jasno v tom, kdo by měl finanční gramotnost přenášet na mladší generace. Více než čtvrtina Čechů se domnívá, že největší množství znalostí získáváme z vlastních zkušeností. Nicméně 67 % respondentů uvedlo, že hlavní zodpovědnost za finanční vzdělávání by měl mít stát, a to prostřednictvím školního systému. Dále lidé uváděli jako zdroj rodinu (35 %) a banky (31 %),

kteřé podle nich hrají velkou roli ve finančním vzdělávání. Tento postoj české společnosti je možné pozorovat na Grafu 1: Podíl respondentů šetření České bankovní asociace vyjadřující daný postoj (v %)

Graf 1. – Podíl respondentů šetření České bankovní asociace vyjadřující daný postoj

Zdroj: Česká školní inspekce (2023)

Výsledky šetření, které bylo zaměřeno na vybrané aspekty finanční gramotnosti odhalily, že významná část žáků prvního ročníku středních škol dosáhla vynikajících výsledků v kategorii nejvyšší úrovně znalostí. Současne však téměř pětina žáků byla zařazena do kategorie s nedostačující úrovní znalostí a dovedností, které byly předmětem testování. Přestože tato zjištění nelze zobecnit na celkovou úroveň finanční gramotnosti žáků, u této skupiny žáků jde o znepokojivý výsledek, jenž poukazuje na závažné nedostatky v jejich schopnostech zvládat potenciální finanční rizika. Kromě toho vysoký podíl žáků uvedl, že se téměř nesetkává s klíčovými tématy finanční gramotnosti, jako je vliv reklamy na nákupní chování, způsoby plánování výdajů nebo práva spotřebitelů. Do výsledků testování se výrazně promítá také vliv socioekonomického statusu žáků, kdy žáci, kteří mají nižší socioekonomický status, vykazují nižší úroveň znalostí a dovedností.

1.4 Finanční vzdělávání v ČR

Systematickým přístupem k posílení finanční gramotnosti občanů České republiky je Národní strategie finančního vzdělávání, která vznikla v roce 2010. V roce 2020 pak byla aktualizována a jejím hlavním cílem je podle Ministerstva financí (2020) vytvořit takové podmínky, aby se dlouhodobě zvyšovala úroveň finanční gramotnosti obyvatel České republiky. Nejdůležitějšími změnami by mělo být hlavně rozšíření cílových skupin i na vybrané skupiny dospělé populace. Stát by se zde měl zaměřit jak na sociálně ohrožené skupiny, například seniory, tak ale také na občany, kteří čerpají pomoc v hmotné nouzi, nezaměstnané obyvatelstvo, ale také na zaměstnance úřadů práce, sociální pracovníky nebo třeba policii. Zkrátka na skupiny, které

přímo pomáhají sociálně ohroženým občanům. Vzdělávání v této oblasti bude ale i nadále pokračovat na základních i středních školách.

Ministerstvo financí také usiluje o propojení veřejných projektů se soukromými, tedy partnerství státu a komerčních i neziskových subjektů v rámci nabídky finančního vzdělávání. K tomuto cíli by měl pomoci nově vznikající Národní registr projektů finančního vzdělávání, který bude obsahovat projekty splňující Principy finančního vzdělávání.

Mezi prioritní oblasti pro budoucnost je řazena aktivní a odpovědná účast na finančním trhu, prevence proti předlužení a zajištění na stáří. Aby občané splňovali **aktivní a odpovědnou účast na trhu**, měli by chápat svou roli na finančním trhu, a to jak znalostí svých práv, tak při využívání finančních produktů a služeb. Efektivní rozhodování vyžaduje nejen transparentní a srovnatelné informace, ale i odpovídající úroveň finanční gramotnosti. **Prevence proti předlužení** je nezbytnou součástí finanční gramotnosti. V posledních letech roste zadlužení českých domácností, přičemž nejvíce ohroženy jsou nízkopříjmové rodiny, rodiny s jedním živitelem a osoby s nízkou finanční gramotností. Neschopnost splácet závazky dokládá nárůst exekucí. Spotřebitelské úvěry často zatěžují nízkopříjmové domácnosti, které mají méně úspor a vyšší závislost na sociálních dávkách. Pro finanční stabilitu je klíčové zodpovědně posuzovat své možnosti, preferovat investiční dluhy (např. hypotéky) a efektivně řídit splácení úvěrů. Poslední prioritní oblastí je **zajištění na stáří**. Vzhledem ke stárnutí populace se budoucí důchodci nebudou moci spoléhat výhradně na státní zabezpečení. Alternativní formy zajištění na stáří získají na významu, přičemž jejich efektivní využití vyžaduje základní finanční znalosti jako prevenci závislosti na sociální podpoře. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010)

Aby bylo možné zahrnout tyto tři zmíněné oblasti, byly vytvořeny tři principy finančního vzdělávání. Mezi tyto principy se zařadil **princip obecnosti**, který je klíčový pro projekty finančního vzdělávání, spočívá v jejich zaměření na rozvoj a zvyšování finanční gramotnosti v širším kontextu základní orientace ve finančních produktech a službách. Projekty musí být koncipovány tak, aby nepodporovaly konkrétní finanční produkty či služby, ale poskytovaly neutrální a objektivní informace v rámci systému finančního vzdělávání. Dále je sem zařazen **princip odbornosti**, jenž v procesu finančního vzdělávání spočívá v zajištění obsahové korektnosti a vysoké úrovně odbornosti vzdělavatelů. Ti by měli disponovat nejen znalostmi z oblasti financí, ale také pedagogickými dovednostmi, které umožní efektivní přenos informací a rozvoj finanční gramotnosti. Jako poslední sem byl zařazen **princip zacílení**, který spočívá

ve vymezení cílové skupiny a využití vhodných informačních kanálů k zajištění správné interpretace obsahu. V počátečním vzdělávání musí být pokryty všechny složky finanční gramotnosti, zatímco v dalším vzdělávání lze volit užší zaměření, avšak s důrazem na vyváženost a odbornou správnost. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010)

Hlavní myšlenkou bylo, aby proces finančního vzdělávání mohl mít vliv na celou společnost. Tím byla vytvořena takzvaná **Dvou pilířová struktura finančního vzdělávání**, která zohledňuje rozdíly v přístupu ke vzdělávání žáků a dospělých občanů. Tato nová struktura zahrnuje dva stupně. První z nich se nazývá **Finanční vzdělávání žáků v počátečním vzdělávání**, jehož garantem je stát, hlavně skrze MŠMT, MF a ČNB. Spadá sem Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách, který znázorňuje průběh zavedení finančního vzdělávání do počátečního vzdělávání. Počáteční vzdělávání je upraveno následujícími kroky, cituji:

- *„Vytvoření Standardu finanční gramotnosti pro žáka 1. a 2. stupně základní školy a dále Standardu finanční gramotnosti pro žáka střední školy (který odpovídá Standardu finanční gramotnosti dospělého občana).*
- *Zaražení Standardů finanční gramotnosti do rámcových vzdělávacích programů pro základní a střední vzdělávání.*
- *Vytvoření metodických doporučení školám pro vzdělávání žáků a tvorbu a realizaci školních vzdělávacích programů.*
- *Zařazení témat finančního vzdělávání do vzdělávacích programů v rámci systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „DVPP“).*
- *Revize Systému budování finanční gramotnosti na základních a středních školách (včetně revize Standardů finanční gramotnosti) v souladu s vývojem finančních trhů a potřeb žáků.“*

Druhý stupeň finančního vzdělávání potom zahrnuje **vzdělávání občanů v dalším vzdělávání**. Toto vzdělání je určeno dospělé populaci, tedy stávajícím i potenciálním spotřebitelům finančních produktů a služeb. Hlavní odpovědnost za jeho realizaci měl nést soukromý sektor, zejména profesních sdružení finančních institucí a spotřebitelská sdružení. Významnou roli v této oblasti plní také subjekty veřejné správy. Základní opatření v rámci dalšího vzdělávání znějí takto, cituji:

- *„Efektivní spolupráce subjektů veřejné správy, profesních sdružení finančních institucí a sdružení spotřebitelů v rámci Pracovní skupiny.*

- *Revize Standardu finanční gramotnosti dospělého občana v souladu s vývojem na finančním trhu.*
- *Vstupní ověření úrovně finanční gramotnosti české populace a přehled existujících projektů finančního vzdělávání.*
- *Výběr projektů k pokrytí identifikovaných priorit finančního vzdělávání, složek finanční gramotnosti a cílových skupin a posouzení možností jejich případné dotační podpory.*
- *Tvorba projektů finančního vzdělávání, jejich průběžná aktualizace a zajištění informovanosti o těchto projektech.“*

(Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010)

1.4.1 Začlenění finanční gramotnosti do Rámcového vzdělávacího programu

RVP neboli Rámcový vzdělávací program tvoří komplexní závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů ke všem oborům a stupňům vzdělávání. Zahrnuje předškolní, základní, umělecké, jazykové i střední vzdělávání a v České republice byl zaveden zákonem č. 5611/2004 Sb., jedná se o tzv. školský zákon. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2025)

Finanční gramotnost není v Rámcovém vzdělávacím programu (RVP) definována jako samostatný vzdělávací obsah. Dokument nicméně poskytuje příležitost k jejímu rozvoji prostřednictvím různých vzdělávacích oblastí. Finanční tematika je přímo začleněna do vzdělávacích oborů *Výchova k občanství a Člověk a svět práce*, další možnosti rozvoje finanční gramotnosti jsou nabízeny ve vzdělávacím oboru *Matematika a její aplikace* (Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011).

RVP ZV podporuje rozvoj finanční gramotnosti zejména v oblastech, které se zaměřují na řešení praktických úloh, analytické myšlení a propojení s reálným životem. Finanční vzdělávání je obsaženo v pasážích zaměřených na kritický přístup k informacím, vývoj kompetencí pro řešení problémových situací, odpovědnost za rozhodnutí a podnikatelské dovednosti. Za klíčovou je považována kompetence k řešení problémů, která v sobě zahrnuje podstatné aspekty finanční gramotnosti. Níže jsou vyjmenované oblasti, které jsou zaměřeny na výuku finanční gramotnosti:

- Matematika a její aplikace
- Člověk a jeho svět

Matematika a její aplikace se zaměřuje na rozvoj schopnosti žáků pracovat s aplikačními a optimalizačními úlohami, včetně těch, které souvisí s finanční problematikou. RVP ZV zdůrazňuje důležitost řešení praktických problémů za pomoci problematických metod, což zahrnuje i situace spojené s hospodařením s finančními prostředky. **Člověk a jeho svět** je program primárně určen pro žáky prvního stupně základních škol a zahrnuje orientaci v různých formách vlastnictví a základy používání peněz v každodenním životě. Součástí by měla být také příprava žáků na spravování osobního rozpočtu, neboť právě v tomto období se děti začínají setkávat s finančními prostředky, například ve formě kapesného. V programu **Člověk a společnost** je kapitola finančního vzdělávání zaznamenána ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství. Do budoucna by mělo být finanční vzdělávání v tomto oboru explicitně uvedeno, aby byla zajištěna jeho systematická integrace do výuky. (Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011)

Vzdělávání v oblasti financí přispívá nejen k orientaci v ekonomické sféře, ale také ke zvyšování odolnosti vůči manipulaci, například ve formě klamavých nabídek. Vzdělávací cíle by měly zahrnovat vedení žáků k odpovědnému hospodaření s rodinným rozpočtem a orientaci v oblasti finančních aktiv a závazků, což odpovídá definici finanční gramotnosti a Standardu finanční gramotnosti.

Finanční vzdělávání se vyznačuje interdisciplinárním charakterem, neboť propojuje společenskovední disciplíny, matematiku a informační a komunikační technologie. Jeho význam spočívá nejen v rozvoji odborných znalostí, ale také ve formování odpovědného přístupu k životu, schopnosti činit rozhodnutí, uplatňovat svá práva a kriticky hodnotit informace. Nedílnou součástí finanční gramotnosti jsou rovněž postoje a hodnoty, které ovlivňují finanční chování jednotlivce. V souladu s akčním plánem, jenž je součástí Národní strategie finančního vzdělávání, se předpokládá, že Standardy finanční gramotnosti budou zahrnuty do Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. (Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011)

1.4.2 Standardy finanční gramotnosti

Standardy finanční gramotnosti stanovují cílovou úroveň, které by měli dosáhnout žáci základních a středních škol po dosažení určitého stupně vzdělání. Původní standardy finanční gramotnosti dostaly základy již v roce 2005 usnesením tehdejší vlády České republiky č. 1594,

kdy se mělo několik ministrů podílet na vytvoření systému budování finanční gramotnosti na základních a středních školách. (Usnesení vlády ČR č. 1594/2005, 2005)

Touto spoluprací byl vytvořen dokument s názvem Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách. V něm byly stanoveny tzv. Standardy finanční gramotnosti, které byly základem pro později vytvořený rámcový vzdělávací program pro první a druhé stupně základních a středních škol. Z důvodu pokroku tyto standardy od svého vzniku prošly několika změnami. Poslední změna proběhla v roce 2017 a vypadá takto:

Tabulka č. 1 Standardy finanční gramotnosti – Nakupování a placení

ZŠ		SŠ
1. stupeň	2. stupeň	
používá hotové peníze, případně bezhotovostní peníze	vysvětlí stanovení ceny podle nákladů, poptávky a konkurence	zkontroluje ukázky vzorového dokladu a smlouvy
	na příkladu vysvětlí, jak reklamovat zboží či službu, a na koho se obrátit v případě stížnosti či sporu	uvede příklad důsledků neznalosti smlouvy, včetně všeobecných podmínek
odhadne a zkontroluje cenu nákupu a doklad, případně vrácenou hotovost	popíše vliv inflace na hodnotu peněz	kriticky posoudí nabídku zboží a služeb
	rozpozná nekalé praktiky	vybere vhodný způsob placení
při nákupu srovnává zboží podle ceny či jednotkové ceny	popíše výhody a rizika bezhotovostního placení a vysvětlí, jak bezpečně platit	vybere vhodnou možnost směny cizí měny a vy počte částku potřebnou pro tuto směnu
	vysvětlí odlišnosti a omezení debetní a kreditní karty	vysvětlí vliv inflace na příjmy, vklady a úvěry
	popíše možnosti kontroly pohybu a stavu prostředků na účtu	navrhne, jak se občan může chránit proti mírné a vysoké inflaci

Zdroj: Ministerstvo financí (2017)

Tabulka č. 2 Standardy finanční gramotnosti – Hospodaření domácnosti

ZŠ		SŠ
1. stupeň	2. stupeň	
porovná své potřeby a přání s finančními možnostmi	sestaví rozpočet jednotlivce i domácnosti	prohloubit úroveň osvojení
	odliší čistý a hrubý příjem	
	odliší pravidelné, nepravidelné a jednorázové příjmy	
	odliší pevné, kontrolovatelné a jednorázové výdaje	
	zváží nezbytnost výdajů	
porovná majetek a závazky domácnosti v bilanci		
sestaví jednoduchý rozpočet a v příkladu rozliší vyrovnaný, přebytkový a schodkový rozpočet	charakterizuje jednotlivé finanční produkty a jejich využití	
	provádí výpočty jednoduchého úročení a popíše princip složeného úročení	
	charakterizuje úrok a poplatky zejména z hlediska rizika, výnosu a likvidity	
uvede příklady zvýšení příjmů a snížení výdajů	stanoví své krátkodobé a dlouhodobé finanční cíle a rozhodne o způsobu dosažení těchto cílů	
	určí rizika ohrožující dosažení finančních cílů a navrhne způsob jejich zmírnění	

Zdroj: Ministerstvo financí (2017)

Tabulka č. 3 Standardy finanční gramotnosti – Přebytek rozpočtu domácností

ZŠ		SŠ
1. stupeň	2. stupeň	
vysvětlí proč spořit	odliší spotřebu, úspory a investice a jejich využití	vybere vhodné spoření
	v příkladu navrhne řešení přebytku rozpočtu	
uvede příklad, jak spořit		
	odliší druhy pojištění	na příkladu ukáže nutnost rozložení rizika
		v příkladu vybere vhodný druh pojištění
	v příkladu navrhne vhodné využití pojištění	uvede příklady povinných pojištění
		popíše možnosti zabezpečení na stáří

Zdroj: Ministerstvo financí (2017)

Tabulka č. 4 Standardy finanční gramotnosti – Schodek rozpočtu domácností

ZŠ		SŠ
1. stupeň	2. stupeň	
objasní vznik dluhů a nutnost jejich placení	navrhne řešení schodku rozpočtu domácnosti	vysvětlí způsoby stanovení úrokových sazeb a využití RPSN
	rozhodně, v jaké situaci je vhodné a nevhodné si půjčit	
	porovná nabídky úvěrů	odhaduje nebo vyhledává obvyklou úrokovou sazbu a RPSN běžných druhů úvěrů
objasní rizika půjček a vysvětlí, v jakém případě je vhodné si půjčit	uvede příklad spotřebitelských úvěrů	v příkladu vybere nejvhodnější úvěr
	vysvětlí postup získání úvěru včetně posouzení schopnosti splácet	v příkladu posoudí úvěruschopnost a možnost zajištění úvěru
	vysvětlí příčiny a důsledky nesplácení dluhu	
uvede příklady, jak si půjčit	vysvětlí postup vymáhání dluhu	navrhne řešení situace předlužení
	v příkladu navrhne řešení zadlužení	vysvětlí důsledky oddlužení
	vysvětlí, jak se vyvarovat předlužení	

Zdroj: Ministerstvo financí (2017)

Současná podoba Rámcového vzdělávacího programu, který zahrnuje Standardy finanční gramotnosti, je soustředěna primárně na oblast osobních financí. Výuka je soustředěna zejména na porozumění základních ekonomických pojmů a oblastní, mezi které patří například úvěry a úroky, příjmy a výdaje domácností nebo odpovědné hospodaření s finančními prostředky jednotlivců. Ve výuce však chybí začlenění problematiky veřejných financí, která by žáky naučila porozumět ekonomickým otázkám na úrovni státu, a to zejména v oblastech fungování státního rozpočtu nebo daňového systému, který přímo ovlivňuje všechny občany.

2 VEŘEJNÉ FINANCE

Hamerníková, Maatyová a kolektiv (2010) termínem veřejné finance označuje specifické finanční vztahy a operace, které probíhají v rámci ekonomického systému mezi různými orgány a institucemi veřejné správy, která stojí na straně jedné a ostatními subjekty, které stojí na straně druhé, tedy občany, domácnostmi, firmami apod.

Veřejné finance je možné podle (Buchty, 2016) definovat jako finanční operace a vztahy, které se odehrávají v rámci ekonomického systému mezi orgány a institucemi veřejné správy a dalšími subjekty systému, mezi které lze zařadit domácnosti, firmy, neziskové organizace a instituce apod. Veřejné finance se zabývají tím, jak získávat finanční prostředky a jak je efektivně použít na financování veřejných potřeb. Veřejné finance má ve své kompetenci vláda, která nakládá a intervnuje s veřejnými rozpočty tak, jak je zrovna nutné. Stát jako zvláštní ekonomický subjekt ovlivňuje a reguluje ekonomiku, tato koordinace má různé formy a intenzitu. V rámci této ekonomické funkce jsou aplikovány další tři funkce – alokační, redistribuční a stabilizační.

2.1 Funkce veřejných financí

Veřejné finance představují nedílnou součást hospodářské politiky státu a plní několik klíčových funkcí, které jsou nezbytné pro stabilní fungování ekonomiky a společnosti jako celku. Mezi funkce veřejných financí patří alokační, redistribuční a stabilizační funkce (Buchta, 2016), přičemž každá z nich se zaměřuje na odlišné aspekty správy veřejných prostředků.

Alokační funkce je podle Pekové (2008) historicky nejstarší funkcí státu. V moderní době tato funkce řeší snahu státu efektivně alokovat (umísťovat) finanční prostředky, které slouží na další zabezpečení veřejných statků (např. vnitřní a vnější ochrana státu). Stát se tímto způsobem snaží o napravení mikroekonomických tržních selhání, tzn. zabezpečení veřejných statků, při jejichž produkci tržní systém selhává. Tržní systém je takový ekonomický systém, ve kterém jsou otázky výroby, distribuce a spotřeba zboží a služeb řízeny trhem, respektive poptávkou a nabídkou. Tato ekonomika je specifická tím, že u ní nezáleží na zásazích státu a vlády, ale jedná se pouze o tržní síly. (Ekonomika online, 2024) Neefektivní alokace zdrojů znemožňuje tržnímu mechanismu zabezpečení maximálního množství výstupů, a to potom může vést k mikroekonomickým selháním trhu. (Mikušová Meričková a Stejskal, 2014)

Významnost **redistribuční funkce** začala stoupat až od začátku 20. století. Stát touto funkcí přerozděluje příjmy mezi jednotlivými subjekty s cílem dosahovat co největší spravedlnosti

a rovnosti. Toho dosahuje tak, že přesunuje část prostředků bohatších jednotlivců k těm chudším, to vykonává například pomocí transferových plateb. (Stejskal, Ochrana, Mikušová Meričková a kolektiv, 2020)

Stabilizační funkce je historicky nejmladší. Jedná se o snahu státu o makroekonomickou stabilitu, pomocí ovlivňování makroekonomických ukazatelů, tj. nezaměstnanosti, inflace, HDP a platební bilance. Pokud jsou ukazatele nestabilní, vede to ke ztrátě efektivnosti. (Peková, 2008) Stabilizační funkce je realizována prostřednictvím hospodářské politiky státu, jedná se tedy o státní zásahy do ekonomiky. Hospodářská politika státu sleduje nejen makroekonomické teorie, ale také zájem voličů. Stát k realizaci této funkce využívá monetární a fiskální politiku, tím se snaží dosáhnout minimálních výkyvů v ekonomice. (Mikušová Meričková a Stejskal, 2014)

2.2 Veřejné příjmy a výdaje

Veřejné příjmy představují finanční prostředky plynoucí do veřejných rozpočtů, a to jak do státního rozpočtu, tak i do rozpočtů územních samosprávných celků, tedy obcí a krajů. Tyto příjmy pak slouží k financování veřejných statků a služeb. (Hamerníková, Maatyová a kolektiv, 2010)

Veřejné výdaje jsou výstupy z veřejných financí, jejichž smyslem je finančně krýt cíle veřejných politik na všech úrovních ve státě. Tím je myšleno jak na úrovni centrální vlády, tak i politiky na úrovni samosprávných celků. (Maatyová a kolektiv, 2015)

2.2.1 Veřejné příjmy

Veřejné příjmy se využívají ke krytí veřejných výdajů (Peková, 2008). Obecně je možné rozdělit veřejné příjmy na neúvěrové a úvěrové. Do neúvěrových příjmů řadíme daně, které tvoří nejvýznamnější část veřejných příjmů, dále sem také patří sociální pojištění a poplatky. U úvěrových příjmů se jedná o půjčky (Hamerníková, Maatyová a kolektiv, 2010).

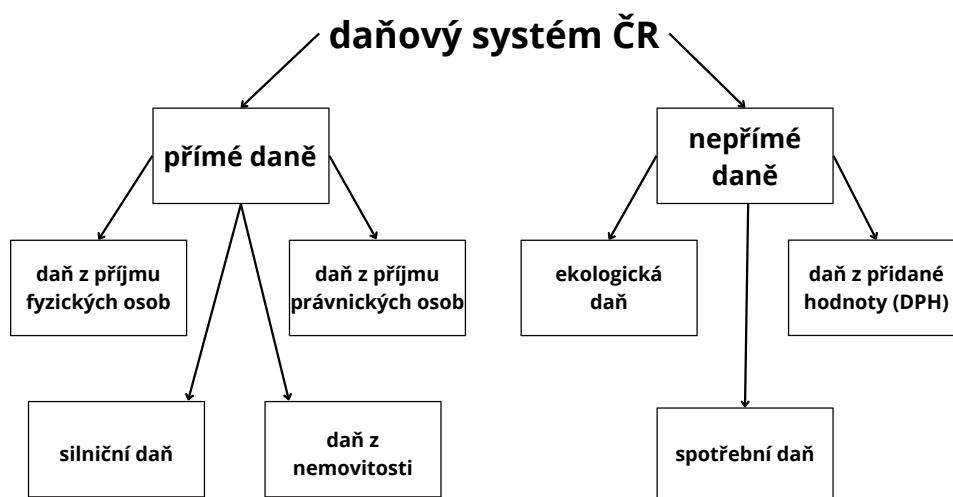
Daňové příjmy

Jak bylo již zmíněno, daňové příjmy jsou nejvýznamnější složkou veřejných příjmů, pokrývají téměř 90 % veškerých příjmů do veřejných rozpočtů. Daně jsou povinná, zákonem stanovená, nenávratná, neekvivalentní a většinou neúčelová platba do veřejného rozpočtu. Nenávratnost znamená, že odvedenou částku není možné navrátit tomu, kdo ji poskytl. Neúčelovost daně znamená, že není předem určeno, jaký konkrétní statek nebo služba jí bude financována. S tím

souvisí také neekvivalence, ze které vyplývá, že výše daně nestanovuje množství poskytnutého statku nebo služby zpět. Tedy neznamená, že když někdo zaplatí více na daních, dostane potom více od státu v podobě veřejných statků nebo služeb. (Maatyová a kolektiv, 2015)

K naplnění veřejných rozpočtů není využívána pouze jedna rozsáhlá daň, ale několik menších, které společně tvoří daňovou soustavu neboli daňový systém. „*Daňový systém je možno definovat jako souhrn a strukturu všech daní, které se na daném území, zpravidla státním, vybírají.*“ (Hamerníková, Maatyová a kolektiv, 2010) Na obrázku č. 1 je zobrazené schéma daňového systému v České republice.

Obrázek č. 2 Schéma daňové soustavy

Zdroj: vlastní zpracování schématu, Seyfor, a. s. (2024)

Jak je možné vypočítat z obrázku výše, daně se dělí na tzv. přímé a nepřímé. Daně přímé platí přímo poplatník správci daně a daň nepřímá je odvedena správci daně plátce, který ji vybral od poplatníka buď již v ceně zboží nebo služby (např. DPH). (Hamerníková, Maatyová a kolektiv, 2010)

Daně přímé

Daně přímé jsou lépe vyhovující v ohledu spravedlnosti, a to hlavně z důvodu své adresnosti, kde je jasné známo, čím předmět daně je dani podroben. Aby bylo úspěšné fungování státu zajištěno, je nezbytný příslušný veřejný rozpočet. Tento rozpočet je klíčovým finančním nástrojem pro plnění úkolů a činností jednotlivých úrovní veřejné správy. V širším kontextu je

možné hovořit o soustavě veřejných rozpočtů. (Peková, 2008) Mezi daně přímé řadíme daň z příjmu fyzických osob, daň z příjmu právnických osob, daň silniční a daň z nemovitosti.

Daň z příjmu fyzických osob je univerzální daň, které podléhají veškeré zdanitelné příjmy jednotlivců, tím se tedy rozumí všechny příjmy po odpočtu položek osvobozených od daně. Je také prostředkem k redistribuci důchodů. Daň je upravena zákonem č. 286/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů. (Hamerníková, Maatyová a kolektiv, 2010)

Poplatníci, tedy osoby, na které se vztahuje povinnost daň odvést, se dělí na dvě skupiny – daňoví rezidenti a daňoví nerezidenti. Daňovým rezidentem je každá fyzická osoba, která má na území České republiky bydliště, nebo se zde obvykle zdržuje, tím se myslí, že v ČR pobývá alespoň 183 dnů v kalendářním roce. Do této skupiny fyzických osob se nepočítají ti lidé, kteří na území ČR pobývají za účelem léčení nebo studia. U daňových rezidentů podléhají dani z příjmů veškeré jejich příjmy. Daňovým nerezidentem jsou pak ty fyzické osoby, které nesplňují výše zmíněné podmínky. Předmět daně z příjmu fyzických osob je rozdělen do pěti skupin. (Hejduková, 2015)

- Příjmy ze závislé činnosti (§6)
- Příjmy ze samostatné činnosti (§7)
- Příjmy z kapitálového majetku (§8)
- Příjmy z nájmu (§9)
- Ostatní příjmy (§10)

(Maatyová a kolektiv, 2015)

Daň z příjmu právnických osob upravuje hospodářský výsledek vykázaný v účetnictví, je v České republice upravena v zákoně 286/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, stejně tak, jako daň z příjmu fyzických osob, jež je zmíněna výše. Poplatníkem daně jsou ty osoby, které nejsou fyzickou osobou a předmětem daně jsou příjmy či výnosy z činností a z nakládání s veškerým majetkem. (Zákon č. 286/1992 Sb.)

Daň silniční upravuje zákon č. 16/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Předmětem daně je zdanitelné vozidlo a poplatníkem se stává osoba, která je provozovatelem zdanitelného vozidla, dle zmíněného zákona.

Daň z nemovitosti je upravena zákone č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů. Daň z nemovitých věcí tvoří daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek.

Daně nepřímé

Nepřímé daně jsou součástí cen zboží a služeb. Do nepřímých daní patří daň z přidané hodnoty, spotřební daň a ekologická daň.

Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a právními předpisy Evropské unie. DPH je univerzální nepřímá daň, se uplatňuje na téměř veškeré služby a zboží, které se jsou prodávány a nakupovány v rámci Evropské unie. Evropská unie sice upravuje pravidla pro DPH právními předpisy, avšak konkrétní uplatnění je v jednotlivých zemích EU různá. V České republice byly do konce roku 2023 používány tři sazby daně, tedy základní, první snížená a druhá snížená. Základní sazba činila 21 %. První snížená sazba potom 15 % a druhá snížená sazba 10 %. Od 1. 1. 2024 došlo ke změně sazeb DPH, kdy byla úplně zrušena druhá snížená sazba daně a byla zavedena pouze jedna snížená sazba. Základní sazba daně zůstala nadále ve výši 21 % a namísto první snížené daně v hodnotě 15 % byla zavedena snížená hodnota daně ve výši 12 %. (Evropská Unie, 2025)

Spotřební daň je v České republice upravena zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřební dani, ve znění pozdějších předpisů, a také předpisy Evropské unie. Spotřební daň je selektivní, což znamená, že této dani podléhají pouze vybrané výrobky. Mezi tyto výrobky zahrnujeme minerální oleje, líh, pivo, víno a meziproducty a tabákové výrobky, které jsou předmětem daně z tabákových výrobků. Správu spotřební daně vykonává Celní správa České republiky. Plátcem daně je taková fyzická či právnická osoba, která je provozovatelem daňového skladu nebo oprávněným příjemcem nebo výrobcem vyrábějícím vybrané výrobky související s touto daní. (Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřební dani)

Ekologická daň má cílit na snižování poptávky po produktech, které mají negativní dopad na životní prostředí. Mezi takové produkty patří pevná paliva, elektřina, zemní plyn, pohonné hmoty, auta a další čtyřkolová motorová vozidla při první registraci. (Seyfor, a. s. 2024)

Do daňových příjmů veřejných financí zle zahrnout i odvody pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Odvody pojistného tvoří důležitou složku veřejných příjmů.

Nedaňové příjmy

Daně nejsou jediným příjmem veřejných financí, kromě daní do státního rozpočtu putují také poplatky, výnosy z veřejného majetku, povinné příspěvky do fondů a úvěrové zdroje. Tyto příjmy nejsou tak důležité jako ty daňové, které tvoří větší část příjmů, ale neměly by se opomíjet. (Buchta, 2015)

Poplatek lze definovat jako nepřímou platbu občanů za určitou službu či statek, který je poskytován veřejným sektorem. (Hamerníková, Maatyová a kolektiv, 2010) Je to tedy dobrovolná ekvivalentní a účelová platba veřejnému sektoru za poskytnutí statku či služby. (Buchta, 2015)

Dalším příjmem veřejných rozpočtů je clo, což je povinná a nenávratná platba na základě mocenské povahy státu. Clo je zároveň nástrojem hospodářské politiky státu, protože prostřednictvím něho může stát ovlivňovat výši cen různých druhů zboží, a tím i jejich spotřebu, dovoz a vývoz, což ovlivňuje obchodní bilanci i strukturální vývoj ekonomiky. (Hejduková, 2015)

Do nedaňových příjmů řadíme také mimorozpočtové fondy, nebo jinak státní účelové fondy, které se dají charakterizovat jako speciální právnické osoby, které poskytují dotace a zvýhodněné půjčky různým subjektům z určitých odvětví. Mohou například financovat dopravní stavby nebo přispívat na agendu ochrany životního prostředí. To však činí za předem stanovených podmínek a z předem vymezených zdrojů. Jejich hospodaření je do značné míry samostatné a je zřizováno samostatným zákonem a bývají také podřízeny příslušným ministerstvům. (Pavel a Bárta, 2024)

2.2.2 Veřejné výdaje

Veřejné výdaje slouží k financování činností institucí ve veřejném sektoru. Jsou to finanční prostředky, které v rámci rozpočtové soustavy realizují fiskální funkce státu a samospráv (Buchta, 2016). Na veřejné výdaje je možné nahlížet také jako na tok finančních prostředků, které jsou alokovány v rámci veřejné rozpočtové soustavy. Je důležité zmínit, že jsou alokovány na realizaci fiskálních funkcí státu a je tak činěno na principu nenávratnosti a neekvivalence. Zdrojem krytí jsou veřejné příjmy, které ale nemusí být vždy dostatečné, v tu chvíli může docházet k jejich dluhovému financování. (Hamerníková, Maatyová a kolektiv, 2010)

Díky rozšiřování vládních aktivit vznikají nové a nové potřeby dalších výdajů, zejména na ekonomické a regulační činnosti. Rozšiřování státních aktivit vede, vedle financování státních institucí, k financování konkrétních výdajových projektů, např. infrastruktury a výdajových programů, zdravotnictví, sociální péče, vzdělávání, kultura apod., ve kterých nejde jen o finanční prostředky, ale i o realizaci určitých konkrétních cílů. Výdaje jako takové jsou většinou v rámci jednoho rozpočtového období, na rozdíl od projektů a programů, které mají dlouhodobější charakter. Jsou prostředkem pro nárůst hospodárnosti a účinnosti veřejných výdajů. (Buchta, 2016)

Obecně tedy jde o nenávratné přerozdělování finančních prostředků z veřejných rozpočtů. Veřejné výdaje se dají členit do několika oblastí podle typu. Podstatné členění vymezují Peková, Pilný, Jetmar (2012) a to dle důsledku alokace veřejných výdajů na alokační výdaje, redistribuční výdaje a stabilizační výdaje. Členění odpovídá funkcím veřejných financí, které byly popsány v kapitole 2.1 Funkce veřejných financí. Alokační výdaje slouží k zabezpečování veřejných statků, redistribuční výdaje slouží jako transfery různým ekonomickým subjektům (např. domácnostem) a stabilizační výdaje ovlivňují základní makroekonomické ukazatele. (Hejduková, 2015)

Pavlásek, Hejduková (2011) člení výdaje na ty:

- Z makroekonomického hlediska
- Podle plánovatelnosti
- Z časového hlediska
- Podle zákonné předurčenosti

Z makroekonomického hlediska dělíme výdaje na vládní výdaje na nákup zboží a služeb a na transferové výdaje. Vládní výdaje na nákup zboží a služeb složí k pokrytí základních funkcí státu ve všech úrovních a transferové výdaje představují nenávratné a neekvivalentní přesuny peněžních prostředků veřejných rozpočtů k domácnostem (jedná se např. o sociální zabezpečení, dávky apod.).

Podle plánovatelnosti pak členíme na plánované a neplánované. Plánované výdaje zahrnují např. výdaje na veřejnou správu, školství, starobní důchody apod. S neplánovanými výdaji nebylo možné počítat v rozpočtu, protože vznikají až v průběhu rozpočtového období. Neplánované výdaje mohou zahrnovat například výdaje na nečekané živelné pohromy apod.

Z časového hlediska můžeme výdaje členit na běžné výdaje a investiční výdaje. Do běžných výdajů jsou zahrnovány pravidelné platby. Investiční výdaje zahrnují mimořádné výdaje, které jsou ale zpravidla plánované a dosahují významných hodnot, např. výstavby dálnic).

Jedním z nejpodstatnějších členění výdajů je z hlediska **zákonné předurčenosti**, kdy výdaje členíme na mandatorní a nemandatorní. Mandatorní výdaje jsou takové, které má stát či samosprávný celek povinnosti uhradit, a to na základě platných zákonů či jiných právních norem. Nemandatorní výdaje jsou takové, „*v jejichž rámci může vláda či územní samospráva operativně reagovat na měnící se podmínky fungování veřejnoprávních organizací a na změny v jejich potřebách.*“ (Hejduková, 2015)

2.3 Rozpočtová soustava

Rozpočtová soustava je soustava veřejných rozpočtů, které zabezpečují tvorbu, rozdělování, užití a kontrolu toků finančních prostředků v rámci této soustavy (Hamerníková, Maatyová a kolektiv, 2010). Určení rozpočtové soustavy závisí na několika faktorech. Důležité je v této oblasti, zda je určována politickým a územním uspořádáním státu, tzn. zda je stát unitární či federální apod. Dále také záleží na organizaci územní samosprávy a to, zda je jednostupňová či víceúrovňová. Je také ovlivněna velikostí veřejného sektoru nebo také závisí na dlouhodobém vývoji fiskálních vztahů (Buchta, 2016). Rozpočtovou soustavu dělí Pavlásek, Hejduková (2011) na dvě základní části:

- Rozpočtová soustava – soustava veřejných rozpočtů
- Rozpočtová soustava – soustava orgánů a institucí zajišťujících hladký chod veřejných financí.

Soustava veřejných rozpočtů vychází ze souhrnu veřejných rozpočtů a soustavy rozpočtových vztahů v rámci této rozpočtové soustavy. Jednotlivé úrovně jsou pak označovány jako články veřejných financí či články rozpočtové soustavy. V druhém pojetí je rozpočtová soustava charakterizována jako **soustava rozpočtových orgánů a institucí**, které mají za úkol zabezpečit tvorbu, rozdělování a užití veřejných rozpočtů a kontrolují jejich plnění. (Hejduková, 2015)

V rozpočtových pravidlech se hovoří o tzv. rozpočtovém určení daní, což je dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, rozpočtové rozdělení výnosů z daní mezi kraje, obce a některé státní fondy. (Červenka, 2009)

2.3.1 Soustava veřejných rozpočtů

Do soustavy veřejných rozpočtů zahrnujeme státní rozpočet, rozpočty územní samosprávy a státní účelové fondy. Jsou sestavovány na jedno rozpočtové období, kterým je nejčastěji jeden rok. (Hejduková, 2015)

Dle Národní rozpočtové rady obsahují veřejné rozpočty také rozpočty zdravotních pojišťoven, veřejných vysokých škol, příspěvkových organizací a jiných veřejných institucí, které nepůsobí na konkurenčním trhu. (Národní rozpočtová rada, 2025)

Ministerstvo financí je ústředním orgánem státní správy v oblasti financí, hraje tedy zásadní roli v soustavě veřejných rozpočtů a v rozpočtové politice. Mimo státní rozpočet a věci s ním spojené má Ministerstvo financí také zodpovědnost za státní závěrečný účet, státní pokladnu České republiky a rozpočtový proces, monitoruje také hospodaření územních samosprávných celků a zdravotních pojišťoven. (Národní rozpočtová rada, 2025)

Státní rozpočet

Státní rozpočet je nejdůležitějším veřejným rozpočtem v ekonomice, je totiž nástrojem realizace vládní a fiskální politiky a s jeho využitím je plněno programové prohlášení vlády. Nejdůležitějším rozpočtem je proto, že se podílí na přerozdělování finančních prostředků v ekonomice. (Červenka, 2009)

Při sestavování rozpočtu sestavuje Ministerstvo financí předpokládané příjmy a výdaje, které se odvozují od výsledků hospodaření státu v uplynulém rozpočtovém období. Při přípravě návrhu zákona o státním rozpočtu spolupracuje Ministerstvo financí také s územními samosprávnými celky a státními fondy. Vytvořený návrh se po posouzení vládou předkládá k projednání zákonodárnému orgánu, tedy Poslanecké sněmovně. Návrh musí být předsedovi sněmovny předložen nejpozději tři měsíce před začátkem rozpočtového období, na které je rozpočet sestaven. Sněmovna návrh buď schválí, nebo doručí vládě jejich změny i se stanoveným termínem pro předložení nového návrhu. Pokud sněmovna návrh schválí, není možné jej během dalšího projednávání měnit. Následně pak rozpočtový výbor může navrhnout změny ale pouze v kapitole rozpočtu. Ve druhém čtení se koná rozprava k usnesení rozpočtového výboru a předkládají se pozměňovací návrhy. Ve třetím čtení je možné navrhnout pouze opravy legislativních chyb, nebo pravopisných či tiskových chyb. Na závěr třetího čtení sněmovna hlasuje o pozměňovacích návrzích a poté usnese, zda návrh přijímá nebo nepřijímá. Po jeho schválení se rozpočet stane rozpočtovým zákonem a uveřejňuje se ve sbírce zákonů. V případě, že by se nepodařilo rozpočet schválit do začátku rozpočtového období, hospodaří se poté podle tzv. rozpočtového provizoria, kdy se sestavuje rozpočet na každý měsíc samostatně, dokud není schválen zákon o státním rozpočtu. (Hejduková, 2015)

Rozpočty územních samosprávných celků

Tak jako u státního rozpočtu by i rozpočet územního samosprávného celku měl vycházet z analýzy hospodaření v uplynulých letech. Návrh rozpočtu je připravován finančním odborem, někdy i ve spolupráci s finanční komisí a jinými orgány. (Červenka, 2009)

Účelové finanční fondy

„Fondové financování by mělo být zárukou, že výdaje směřující do určitých oblastí nebudou příliš kolísat a nebudou citlivé na politické rozhodování.“ (Pavel a Bárta, 2024)

2.3.2 Soustava orgánů a institucí zajišťující hladký chod veřejných financí

Jak již bylo zmíněno soustava orgánů a institucí zabezpečuje tvorbu, rozdělování, užití veřejných rozpočtů a kontrolu jejich plnění. Tuto skupinu dělíme na orgány státní finanční správy, finanční orgány územní samosprávy a ostatní finanční orgány a instituce. (Hejduková, 2015)

Orgány státní finanční správy

Orgány státní finanční správy tvoří Ministerstvo financí a orgány finanční správy České republiky. **Ministerstvo financí** je ústřední orgán státní správy v oblasti financí, spravuje státní rozpočet, státní závěrečný účet republiky, státní pokladnu České republiky, finanční trh, daně, poplatky, cla apod. Mezi **orgány finanční správy ČR** patří Generální finanční ředitelství, Odvolací finanční ředitelství a finanční úřady. Jedná se o organizační složky a správní úřady. (Hejduková, 2015)

Finanční orgány územní samosprávy

V oblasti územní samosprávy jsou úkoly finančních orgánů plněny všeobecnými orgány samosprávy, tedy zastupitelstvy, které mají nejširší pravomoci a výkonným orgánem – radou. Zastupitelstva zřizují pro tyto úkony svůj iniciativní a kontrolní orgán, jímž je finanční výbor. (Hejduková, 2015)

Ostatní finanční orgány

Ostatní finanční orgány plní zpravidla specifické úkoly ve finanční oblasti. Je sem řazena Česká národní banka, orgány celní správy ČR a ostatní orgány a instituce vybírající poplatky. ČNB je nezávislou institucí, která vykonává dohled nad finančním trhem, tedy pečuje o cenovou stabilitu, dohlíží na finanční systém a jeho rozvoj, určuje měnovou politiku, vydává bankovky a mince, a hlavně také vede účet státního rozpočtu České republiky. Orgány celní správy zajišťují výkon kompetencí v oblasti cel a určitých daní. Mezi orgány vybírající poplatky jsou zařazeny účelové fondy, zdravotní pojišťovny apod. (Hejduková, 2015)

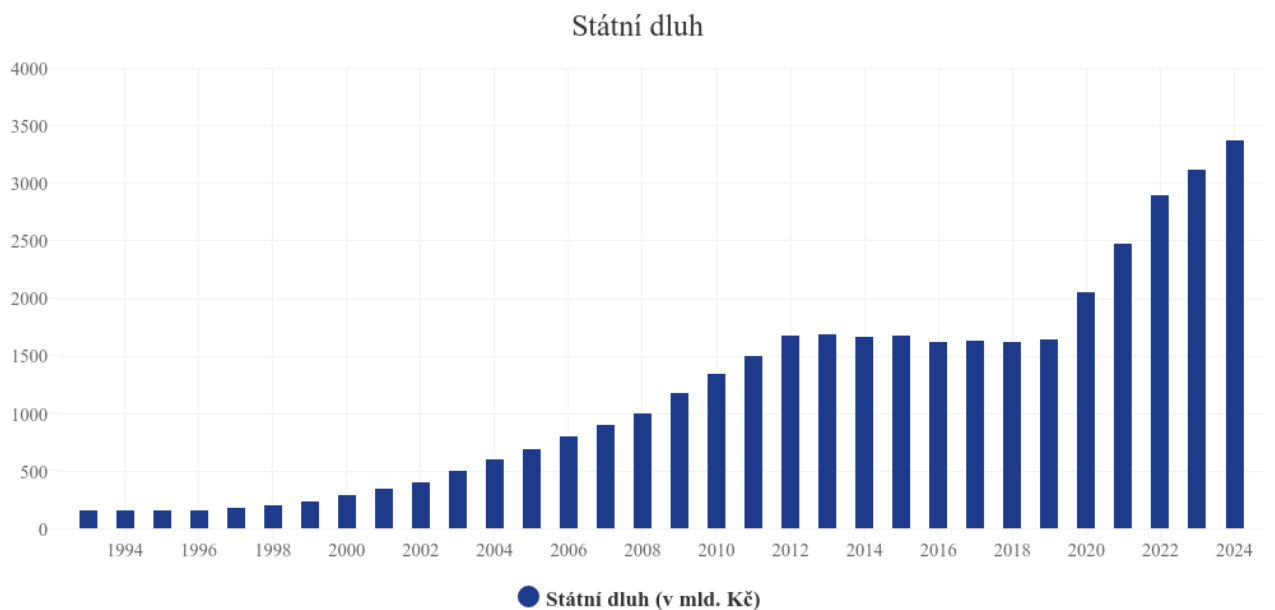
2.3.3 Rozpočtový deficit, státní a veřejný dluh

Rozpočtový deficit představuje krátkodobou nerovnováhu mezi příjmy a výdaji, kdy výdaje rozpočtu v daném rozpočtovém období přesahují jeho příjmy. Veřejný rozpočet je bilancí a je podstatné, jak se tato bilance vyvíjí po skončení rozpočtového období. Veřejný rozpočet tak může být vyrovnaný, přebytkový nebo deficitní. (Buchta, 2016)

Státní dluh je souhrn všech závazků vlády, které vznikají schodkovým hospodařením státního rozpočtu. Veřejný dluh je pak souhrnem všech závazků státu, územních samospráv, rozpočtových fondů, veřejnoprávních institucí a veřejných podniků. Veřejný dluh tak odráží dlouhodobou fiskální nerovnováhu. (Národní rozpočtová rada, 2025)

Na obrázku č. 2 je zachycen vývoj státního dluhu od roku 1993 až do roku 2024. V roce 1993 činil státní dluh 159 mld. Kč a do roku 2024 se vyšplhal až na 3 365 mld. Kč. Snížil se ho podařilo pouze v letech 1994, 1995, 2014, 2016 a 2018.

Obrázek č. 3: Vývoj státního dluhu

Zdroj: Národní rozpočtová rada, 2025

3 CÍL A POUŽITÉ METODY

Cílem práce je analyzovat úroveň finanční gramotnosti studentů v oblasti veřejných financí, konkrétně povědomí o příjmech a výdajích veřejných rozpočtů. Na základě výsledků studie budou navržena doporučení, která pomohou zlepšit finanční gramotnost studentů v této oblasti. K vyhodnocení dotazníku byla použita kvantitativní analýza, konkrétně pak relativní četnost.

3.1 Dotazníkové šetření

Dotazník byl zcela anonymní, čas k jeho vypracování byl neomezený a žáci se v průběhu vyplňování mohli vracet k předchozím otázkám. Dotazník byl složen z celkem 30 otázek, které byly rozděleny na 3 části – informace o respondentovi, postoj respondenta k výuce finanční gramotnosti a veřejným financím, testování znalostí veřejných financí. Výběr otázek vycházel ze základů veřejných financí, které byly popsány v teoretické části práce. Kompletní dotazník je v příloze. Počet otázek ke každé části dotazníku viz tabulka č. 5.

Tabulka č. 5: Rozložení otázek dotazníkového šetření

Otázky		
Profil respondenta	Postoj k finanční gramotnosti	Test finanční gramotnosti
6 otázek	9 otázek	15 otázek

Zdroj: vlastní zpracování

3.2 Sběr dat

V rámci zjištění srozumitelnosti otázek bylo provedeno pilotní šetření, které mělo zjistit, zda studenti správně rozumí položeným otázkám. Pilotního průzkumu se zúčastnilo 10 studentů, kteří analyzovali méně srozumitelné otázky, jež pak byly upraveny do aktuální podoby.

Kvůli věrohodnosti dotazníkového šetření byla vynaložena snaha k získání co největšího počtu respondentů. Celkem bylo kontaktováno 25 středních škol v Královéhradeckém kraji, z nichž se přímo do průzkumu zapojily pouze 4 z nich. Jedná se o následující střední školy:

- Obchodní akademie, Střední odborná škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Hradec Králové
- Střední škola služeb, obchodu a gastronomie Hradec Králové
- Obchodní akademie, Střední pedagogická škola, Vyšší odborná škola cestovního ruchu a Jazyková škola, Hradec Králové

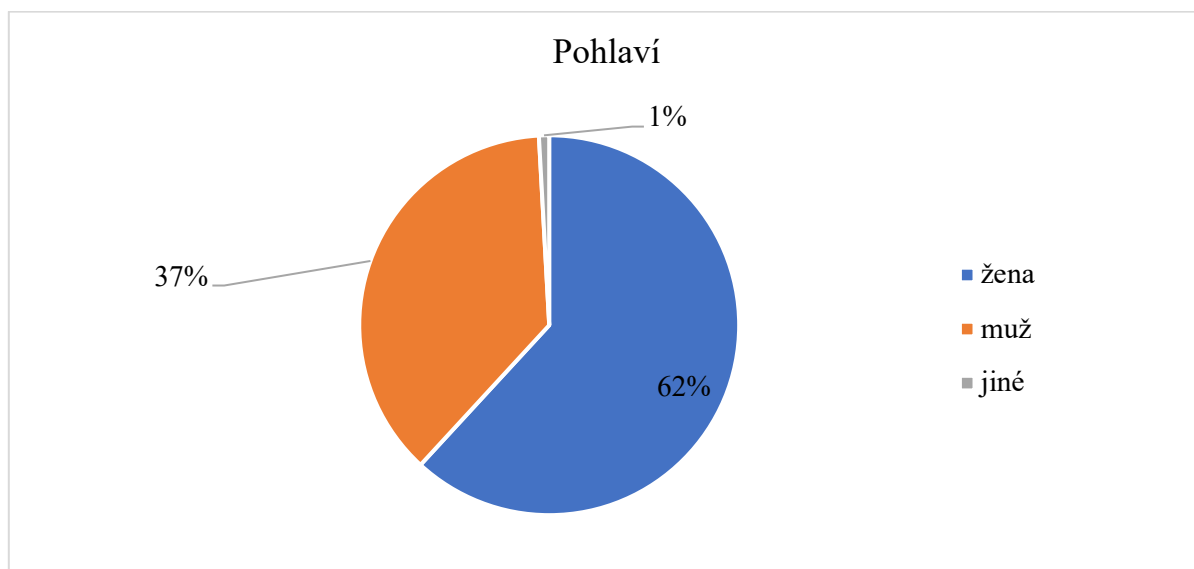
U zbylých škol nebyla obdržena zpětná vazba. U většiny zúčastněných se jednalo o 4leté učební obory, výjimkou byly 3leté obory zakončené výučním listem (viz graf č. 5).

Dotazník byl do škol distribuován prostřednictvím emailové komunikace s žádostí o spolupráci, která obsahovala i příložený odkaz k samotnému dotazníku. Dotazník byl zároveň distribuován přes známé kontakty do několika třídních skupin, taktéž v online verzi. Distribuce dotazníku probíhala od 20. 3. 2025 do 10. 4. 2025.

3.3 Profil respondentů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 346 žáků středních škol, z toho bylo 214 žen a 129 mužů, 3 respondenti neuvedli své biologické pohlaví. Poměr respondentů je lehce nevyrovnaný, to přisuzujeme k faktu, že se šetření zúčastnily dvě obchodní akademie, kde zpravidla studuje více žen než mužů a také díky účasti odborné školy, kde najdeme obory, jako jsou kosmetičky, kadeřnice nebo číšník a kuchař, kde studuje taktéž více žen. Procentuální vyjádření je znázorněno na grafu č. 1: Pohlaví.

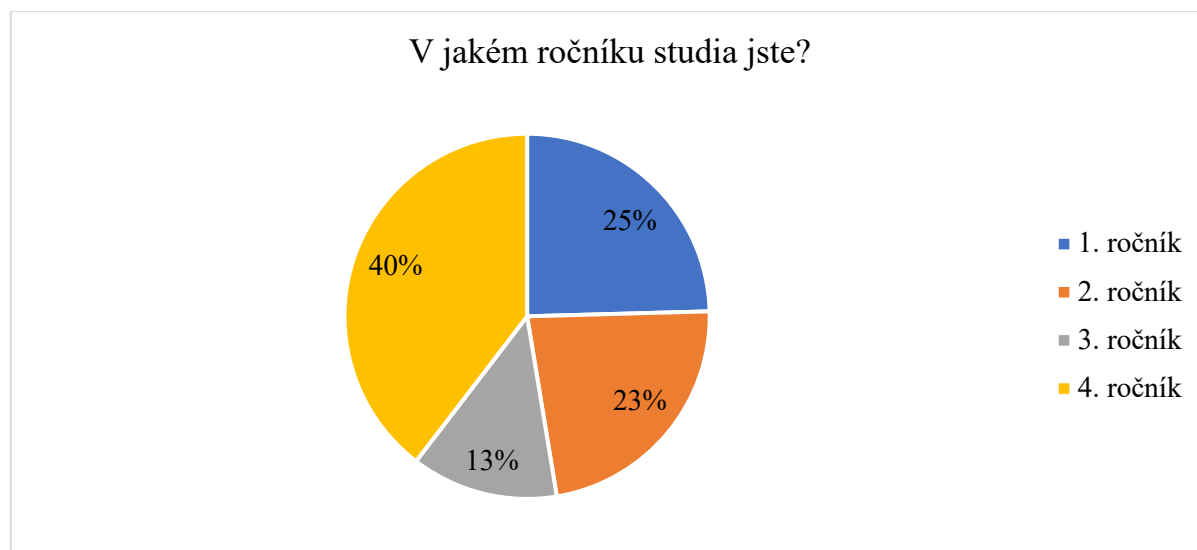
Graf č. 2 – Procentuální rozdělení žáků dle pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Další otázkou, na které měli studenti odpovědět byla „V jakém ročníku studia jste?“. V této otázce převažuje 4. ročník, který studuje 137 žáků ze 346 dotazovaných. Nejméně respondentů pak studuje 3. ročník, a to 45. U 1. a 2. ročníku to bylo vyrovnané a zde jsme obdrželi odpověď od 85 žáků z 1. ročníku a 79 z 2. ročníku. Procentuální znázornění je možné pozorovat na Grafu č. 2.

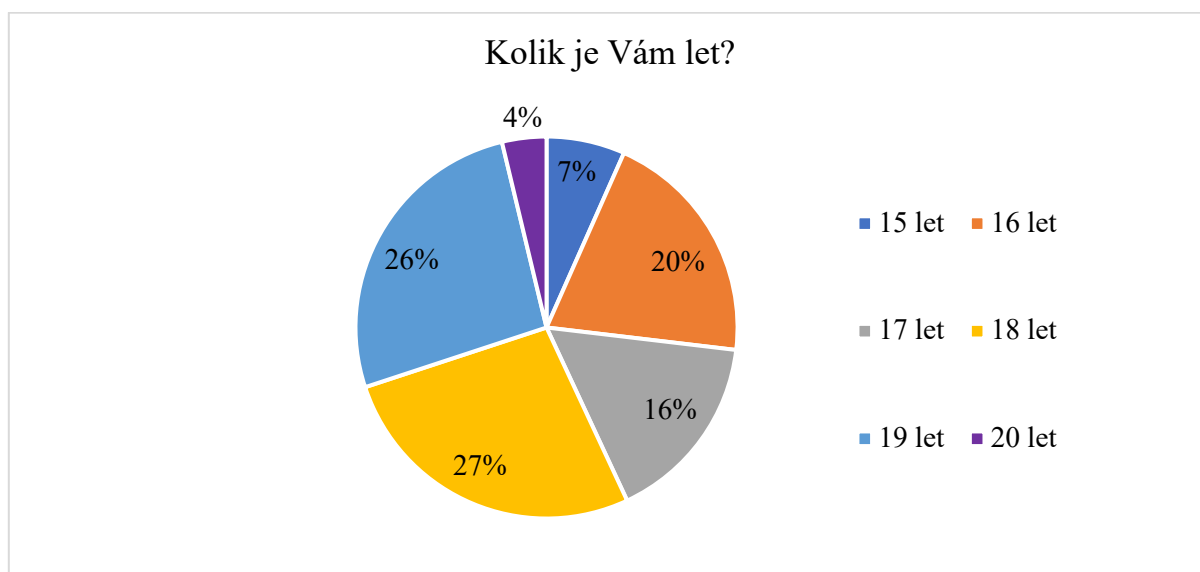
Graf č. 3 – Procentuální rozdělení dle ročníku studia

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Dalším faktorem pro rozdělení respondentů byl jejich věk, kdy se věková škála pohybovala od 15 let do 20 let. Nejvíce respondentů, 93, bylo ve věku 18 let. Hned za tím následoval věk 19, což bylo 91 respondentů. Nejméně respondentů poté dosáhlo věku 20, těch bylo pouze 13. Toto věkové rozpětí ale odpovídá i výsledkům předchozí otázky na ročník studia. Věk 15 let mělo pak 23 respondentů, 16 let 70 respondentů a 17 let mělo 56 respondentů. Věkové rozdělení v procentech lze vypočítat v Grafu č. 3.

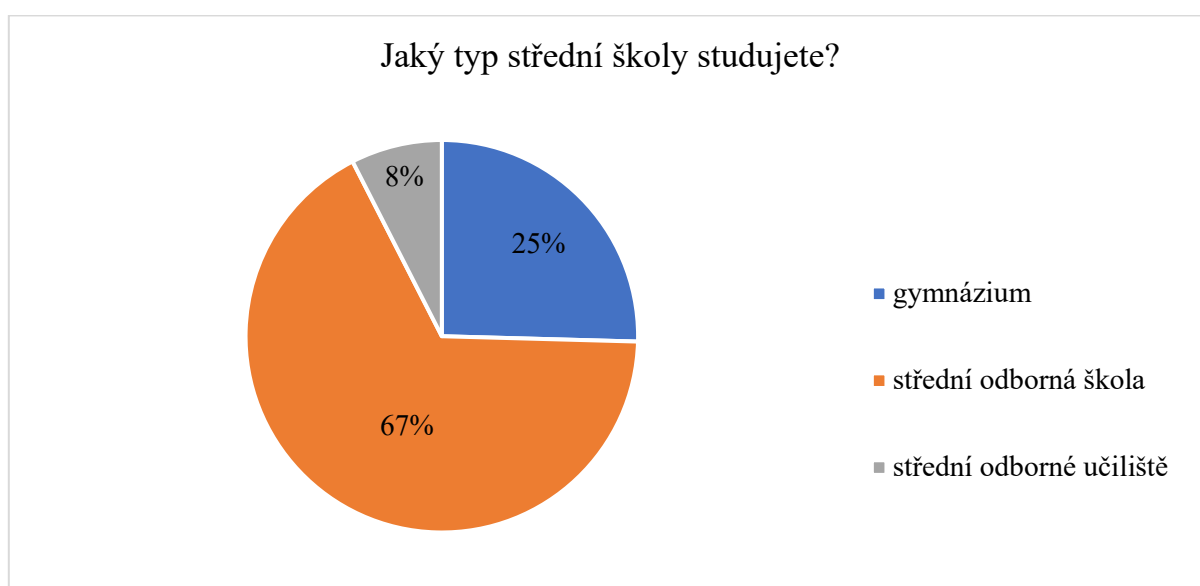
Graf č. 4 – Procentuální rozdělení dle věku respondentů

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Dotazník se také zaměřil a typ školy, kterou respondenti studují. V nabídce typů škol bylo gymnázium, které studuje 88 respondentů, střední odborná škola, kterou studuje 232 respondentů a střední odborné učiliště, které studuje 26 studentů. Studenti středních odborných škol převažují, jak již bylo zmíněno z toho důvodu, že se výzkumu zúčastnily dvě obchodní akademie a jedna střední škola, která je zaměřena na gastronomii, obchod a služby. Procentuální vyjádření je znázorněno na Grafu č. 4.

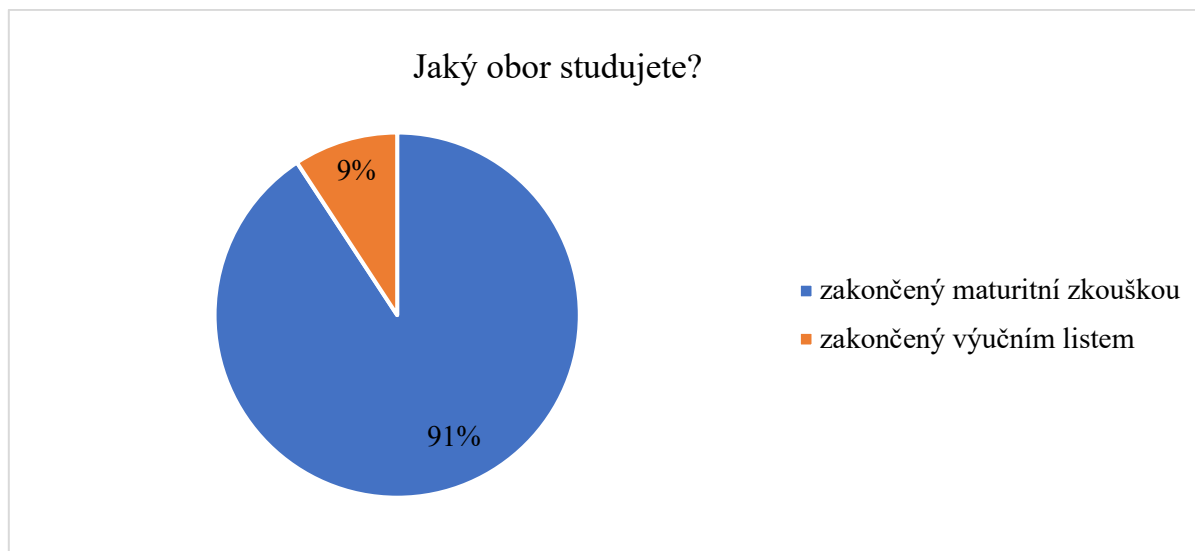
Graf č. 5 – Procentuální vyjádření typu střední školy

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Ke studiu žáků byla zaměřena také další otázka, které se zajímala o to, jaký studijní obor žáci studují, zda zakončený maturitní zkouškou nebo zakončený výučním listem, kdy 314 respondentů studuje obor zakončený maturitní zkouškou, jak lze vypočítat z Grafu č. 5, jedná se o 91 % respondentů.

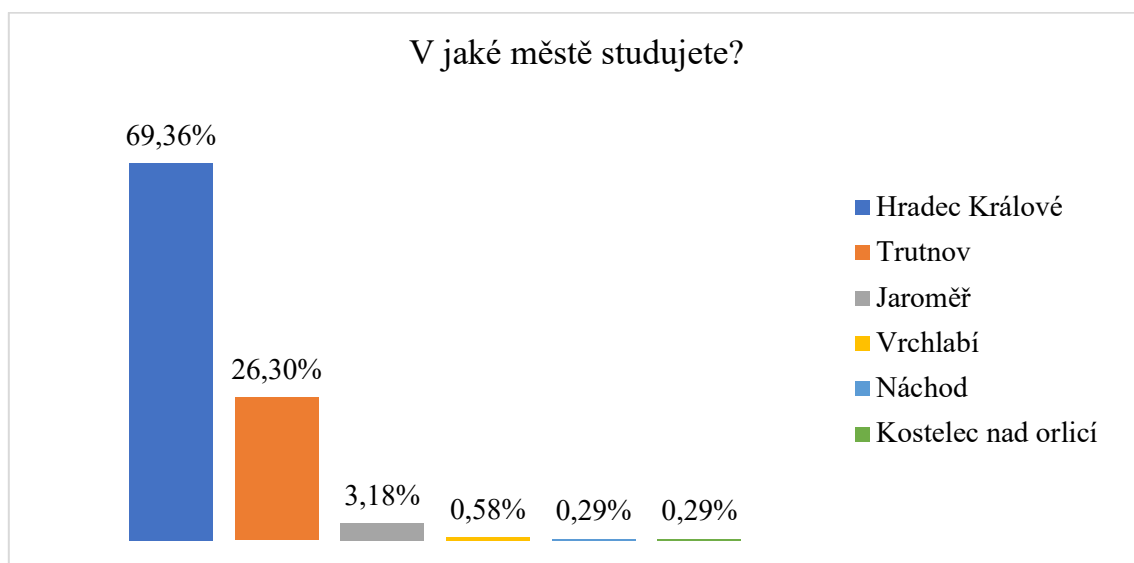
Graf č. 6 – Zakončení studijního oboru

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Poslední otázka v této části dotazníku se zaměřila na město, ve kterém žáci studují. Vzhledem k tomu, že se průzkumu aktivně zúčastnily 3 střední školy z Hradce Králové, je tento graf nevyrovnaný. V Hradci Králové totiž studuje 240 respondentů dotazníku. 91 respondentů pak studuje v Trutnově a zbylých 15 studentů se rozdělilo mezi Jaroměř, Kostelec nad Orlicí, Náchod a Vrchlabí, viz Graf č. 6.

Graf č. 7 – Procentuální vyjádření měst, ve kterém respondenti studují

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

4 VÝSLEDKY PROVEDENÉ ANALÝZY

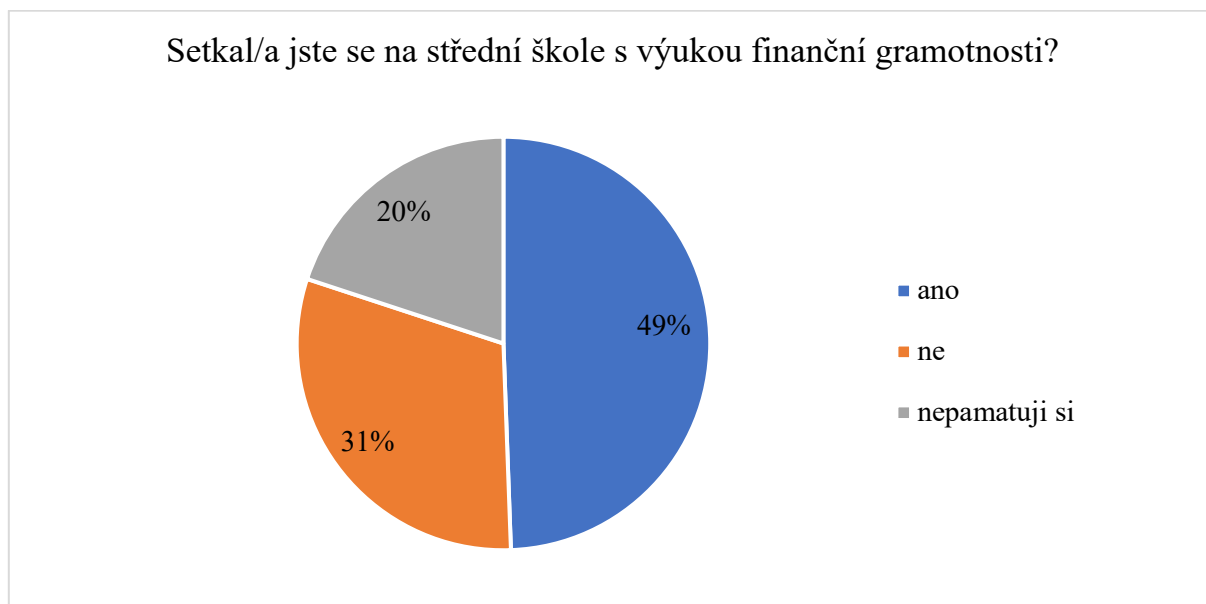
4.1.1 Postoj žáků k finanční gramotnosti a veřejným financím

Dotazník byl zaměřen nejen na měření reálné finanční gramotnosti ve veřejných financích, ale také na vztah a postoj žáků k výuce finanční gramotnosti.

Otázka č. 1: Setkal/a jste se na střední škole s výukou finanční gramotnosti?

První otázka se žáků dotazovala, zda se na střední škole setkali s výukou finanční gramotnosti. 171 žáků se s výukou setkalo a naopak 106 žáků nikoliv. Zbýlých 69 respondentů si nepamatuje, zda se s výukou finanční gramotnosti setkali. Toto rozložení procentuálně znázorňuje graf č. 7.

Graf č. 8 – Setkání s výukou finanční gramotnosti

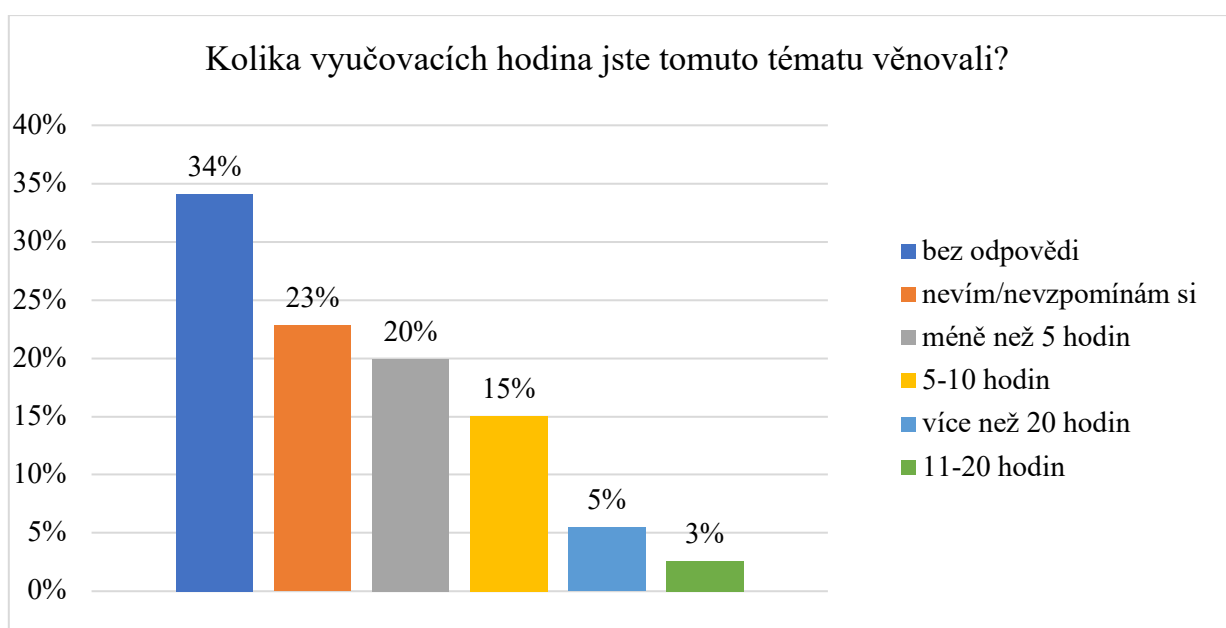
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

U otázky č. 1 je výsledek relativně vyrovnaný, to by mohlo nasvědčovat tomu, že výuce finanční gramotnosti není věnován takový zřetel, proto si ji pamatuje pouze polovina respondentů a druhá polovina ji vytěsnila, protože výukou nestrávili tolik času, aby si to zapamatovali.

Otázka č. 2: Pokud jste v předchozí otázce zvolili „ano“, kolik vyučovacích hodin jste tomuto tématu věnovali?

Další otázka se zajímala o to, kolik vyučovacích hodin žáci přibližně strávili výukou finanční gramotnosti. Tato otázka byla nepovinná, jelikož bylo předpokladem, že někteří žáci se s výukou na střední škole nesetkali. Na tuto otázku tedy neodpovědělo 118 respondentů. Dalších 79 si nevzpomíná na to, kolik času výukou strávili a 69 si myslí, že méně než 5 hodin. Dalších 52 pak odpovědělo 5-10 hodin, 9 respondentů strávilo výukou 11-20 hodin a 19 více než 20 hodin. Výsledky této otázky jsou znázorněny v grafu č. 8.

Graf č. 9 – Výuka finanční gramotnosti v hodinách

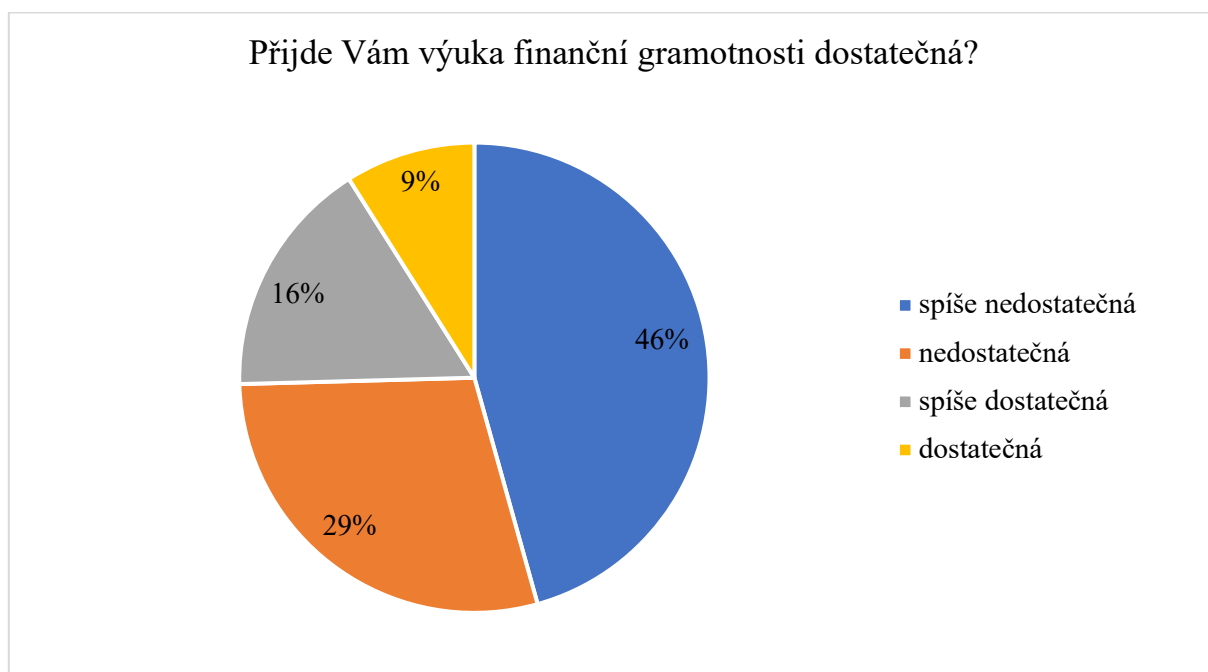
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Na tuto otázku měli odpovědět pouze ti studenti, kteří v předchozí otázce zvolili „ano“. Z tohoto grafu tedy vyplývá, že ti studenti, kteří v otázce č. 1 zvolili „ne“ a „nepamatuji si“, tak stejně učinili v otázce č. 2. Finanční gramotnost 20 % tvrdí, že tomu věnovali pouze 5 vyučovacích hodin. Jedná se tedy o alarmující skutečnost a velkou mezeru v rámcových vzdělávacích programech.

Otázka č. 3: Přijde Vám výuka finanční gramotnosti dostatečná?

Následující otázka se zaměřuje na ověření, zda si respondenti myslí, že je výuka finanční gramotnosti dostačující či nikoli. Na tuto otázku odpovědělo 158 respondentů, kteří si myslí, že je spíše nedostatečná a 100, že je nedostatečná. Dalších 51 žáků si myslí že je spíše dostatečná a 31, že je dostatečná. Výsledek je opět možné sledovat na grafu č. 9.

Graf č. 10 – (Ne)dostatečnost výuky finanční gramotnosti

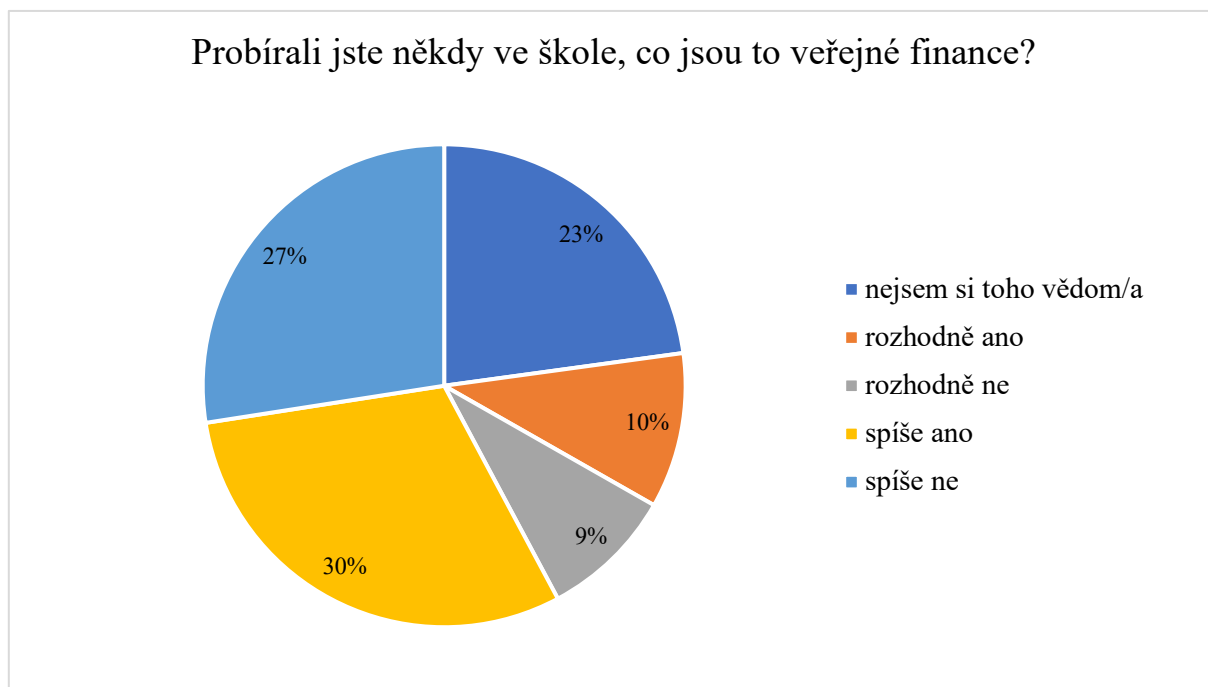
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Výsledek 1. a 2. otázky se nám dále potvrzuje v otázce č. 3, kdy většina respondentů vidí výuku finanční gramotnosti jako nedostatečnou nebo spíše nedostatečnou. Dle mého názoru je toto znepokojující zjištění. Pokud si studenti myslí, že je výuka nedostačená, lze předpokládat, že by přivítali, pokud by se ve finanční gramotnosti mohli posunout více do hloubky tématu a porozumět i náročnějším tématům. A pokud mají dotazovaní chuť se učit, proč to nepodpořit?

Otázka č. 4: Probírali jste ve škole, co jsou to veřejné finance?

Otázka č. 4 se zaměřila na veřejné finance a zda jsou na středních školách probírané. Na tuto otázku odpovědělo 105 žáků „spíše ano“, dalších 95 odpovědělo „spíše ne“ a 79 žáků si není vědoma, že by toto téma probírali. 36 žáků si je pak jistých, že veřejné finance probírali a 31 si je naopak jistých že veřejné finance nikdy neprobírali. Procentuální schéma znázorňuje graf č. 10.

Graf č. 11 – Výuka veřejných financí na středních školách

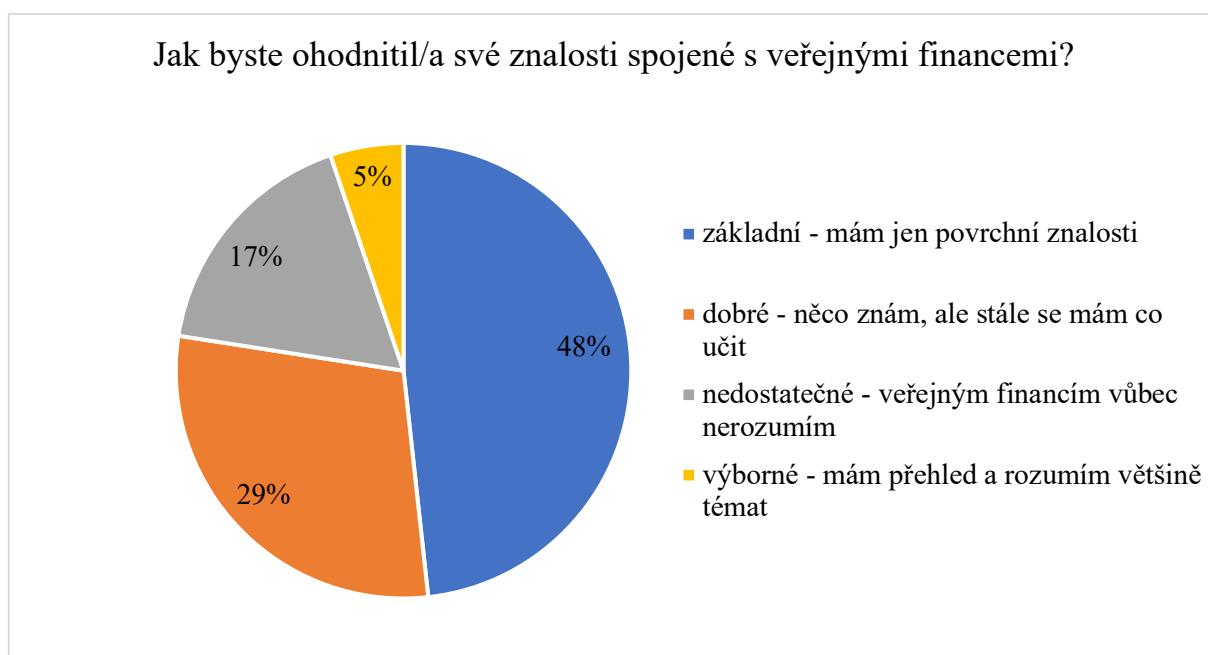
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Výuka veřejných financí je dle mého názoru stejně důležitá, jako výuka finanční gramotnosti, a je proto znepokojivé, že více než polovina žáků se s tímto tématem neseťkali.

Otázka č. 5: Jak byste ohodnotil/a své znalosti spojené s veřejnými financemi?

Následující otázka zkoumala sebekritický pohled žáků na svoji znalost veřejných financí. Na výběr měli ze škály 4 odpovědí – **výborné** (mám přehled a rozumím většině témat), tuto možnost zvolilo pouze 18 respondentů. **Dobré** (něco znám, ale stále se mám co učit), tuto možnost zvolilo 101 respondentů. **Základní** (mám jen povrchní znalosti), zde tak zvolilo 167 respondentů a **nedostačené** (veřejným financím vůbec nerozumím) zvolilo 60 respondentů. Tyto výsledky jsou procentuálně znázorněny na grafu č. 11.

Graf č. 12 – Hodnocení znalostí ve veřejných financích

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

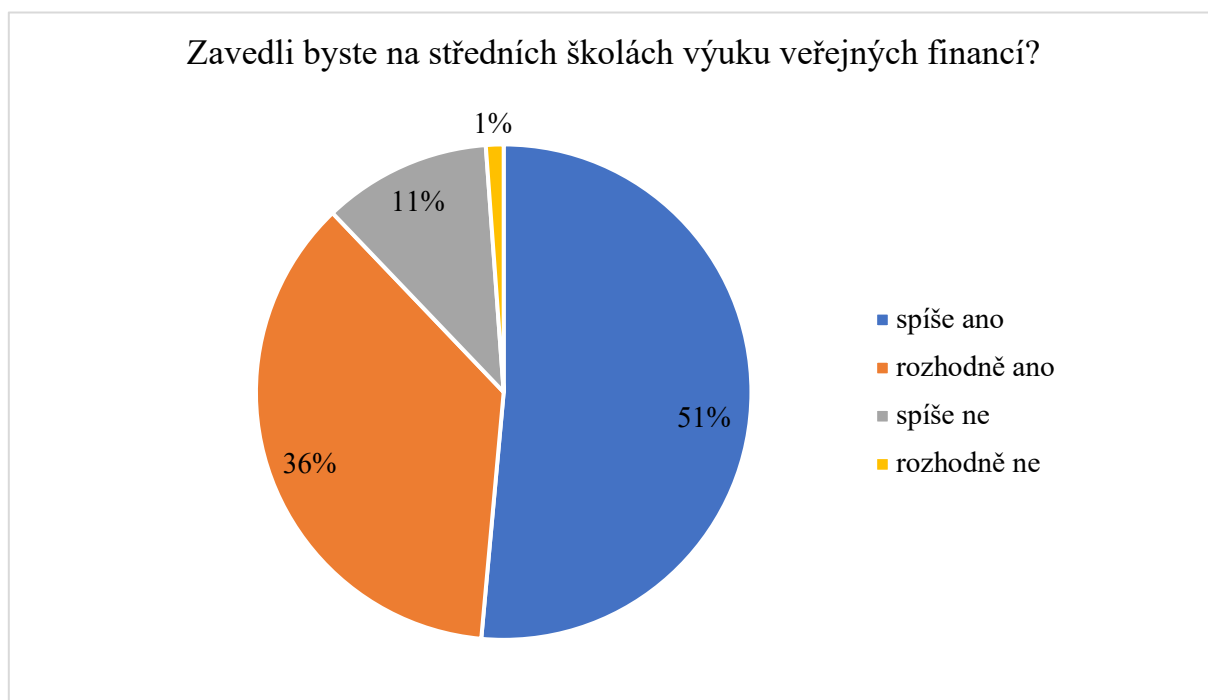
Jelikož by měli mít žáci na středních školách všeobecný přehled, výsledky této otázky jsou negativním zjištěním. Celkově lze tedy říct, že úroveň znalostí veřejných financí je u žáků spíše základní až mírně pokročilá.

Následující otázky měly zjistit, zda by mezi žáky byl zájem o výuku veřejných financí, případně o jaká témata by se zajímali nejvíce.

Otázka č. 6: Zavedli byste na středních školách výuku veřejných financí?

Na otázku, zda by respondenti zavedli výuku na středních školách odpovědělo 87 % žáků kladně. Konkrétně pak 178 zvolilo „spíše ano“ a 126 zvolilo „rozhodně ano“. Záporně odpovědělo pouze 42 žáků, jak je vidět na grafu č. 12.

Graf č. 13 – Názor na zavedení veřejných financí do výuky

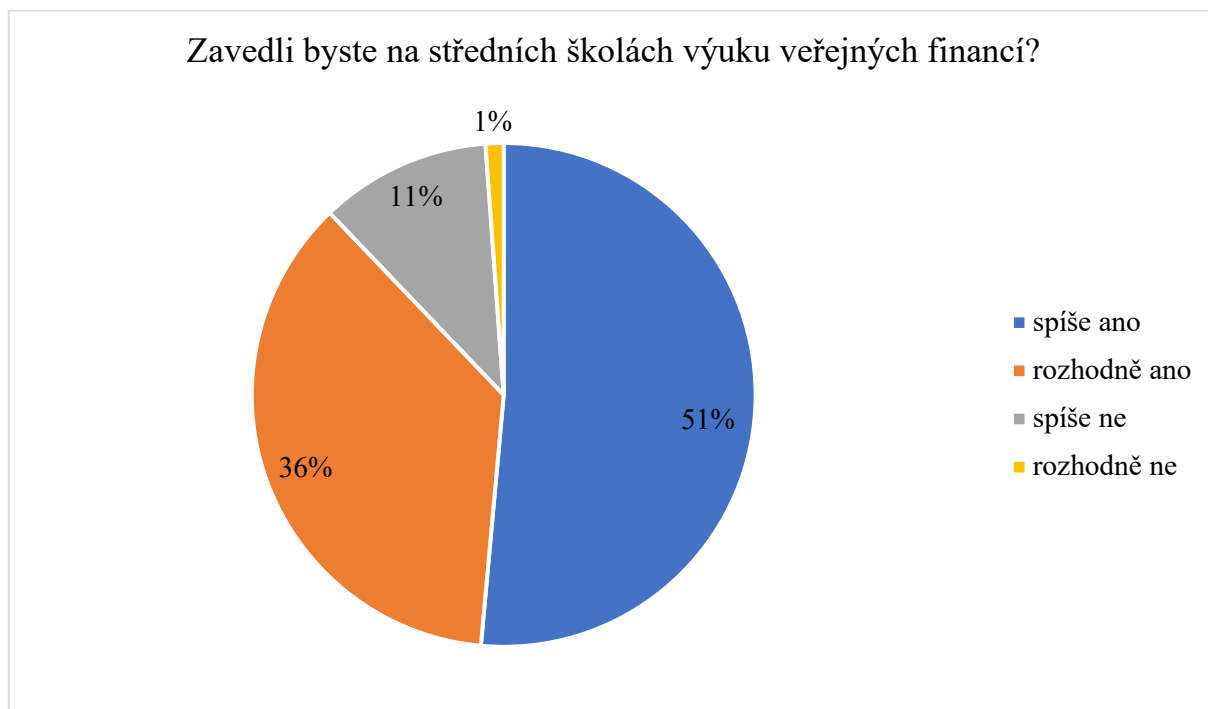
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Z výsledků vyplývá, že téměř většina žáků by měla zájem o výuku veřejných financí, což je velice pozitivní výsledek, uvědomují si totiž význam veřejných financí a vnímají potřebu zařazení tohoto tématu do výuky. To může být důležitým podnětem pro tvorbu a aktualizaci rámcových vzdělávacích plánů. Tato odpověď také potvrzuje, že zájem o ekonomická a finanční témata mezi mladými lidmi roste.

Otázka č. 7: Pokud by byly veřejné finance jako volitelný předmět, vybrali byste si ho?

Na předchozí otázku navazuje otázka, zda by si žáci zvolili předmět veřejné finance, pokud by byl nabízen mezi volitelnými předměty. 185 respondentů na tuto otázku odpovědělo „spíše ano“ a dalších 60 „rozhodně ano“. Záporně odpovědělo 85 respondentů „spíše ne“ a 16 odpovědělo „rozhodně ne“. Procentuální vyjádření je znázorněno v grafu č. 13.

Graf č. 14 – Zájem respondentů o předmět veřejné finance

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Z výsledku této otázky je patrné, že mezi studenty je zájem o možnost volitelné výuky veřejných financí, což jen potvrzuje i výsledek předchozí otázky, kde jsou studenti toho názoru, že by mělo být téma veřejných financí zavedeno do výuky.

Otázka č. 8: Když se řekne pojem „veřejné finance“, co se Vám vybaví?

Poslední otázka v této oblasti byla otevřená a respondenti zde měli napsat, co se jim vybaví, když někdo řekne „veřejné finance“. K této otázce se 49 respondentů vyjádřilo „nevím“. Další nejčastější odpovědi byly peníze (cca 40), státní rozpočet (25) a další odpovědi. Vzhledem k počtu respondentů a velikosti tabulky odpovědí není možné tuto tabulku nebo graf sdílet.

Otázka č. 9: Jaké téma by Vás zajímalo nejvíce?

Následující otázka byla uzavřená s možností napsat vlastní odpověď. Nejčastěji studenti vybírali z nabídky, která jim byla poskytnuta, někteří respondenti ale uvedli i svoje vlastní návrhy, které jsou znázorněny v tabulce č. 6 společně s počty odpovědí a procentuálním vyjádřením.

Tabulka č. 6 – Témata veřejných financí, která zajímají studenty

Odpověď respondentů	počet odpovědí	procento odpovědí
daně	168	48,55 %
veřejné rozpočty	68	19,65 %
státní dluh	51	14,74 %
měnová politika	38	10,98 %
Rodinný rozpočet	4	1,16 %
Daně a státní dluh	2	0,58 %
žádné	2	0,58 %
Správa vlastních financích	2	0,58 %
Nevím	2	0,58 %
Všechno	1	0,29 %
vše co je zmíněno	1	0,29 %
finanční gramotnost	1	0,29 %
investice	1	0,29 %
vše z uvedeného	1	0,29 %
jak nakládat s financemi od raného věku, spoření	1	0,29 %
akcie, investování ŠKOLSTVÍ WAKE UP	1	0,29 %
státní dluh a daně	1	0,29 %
asi nic	1	0,29 %
Celkový součet	346	100 %

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Mezi studenty jednoznačně převažuje zájem o daně. Je to naprosto přirozené a pochopitelné, protože je daně budou jednou ovlivňovat nebo už ovlivňují. U těchto odpovědí lze předpokládat, že nejžádanější by bylo vyplňování daňových přiznání a znalost všech slev a výjimek daně.

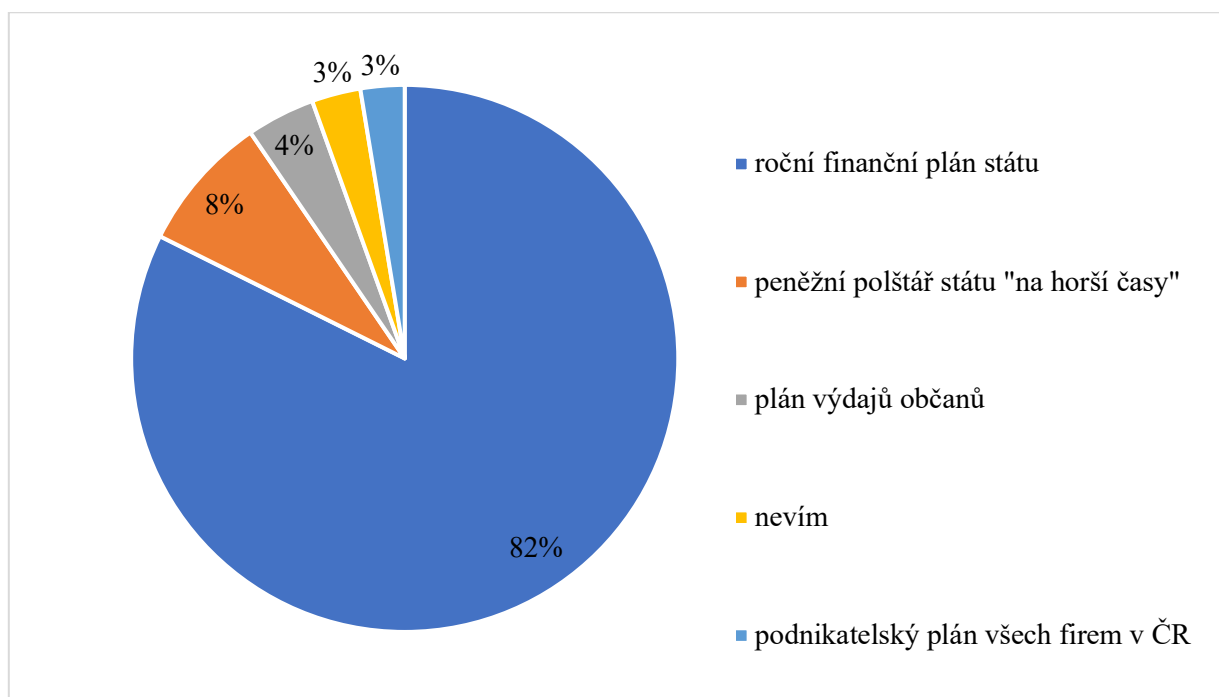
4.1.2 Test finanční gramotnosti ve veřejných financích

Tato část dotazníku byla zaměřena na reálné znalosti respondentů v oblasti veřejných financí. Byly zde využity otázky na znalosti, informovanost, ale také na logické myšlení. Otázek v této kategorii bylo celkem 15.

Otázka č. 1: Co znamená pojem „státní rozpočet“?

Na první otázku odpovědělo 285 žáků správně, tedy roční finanční plán státu. Druhou nejčastější odpovědí byly „peněžní polštář státu na horší časy“, tu zvolilo 28 respondentů. Dále pak 14 studentů odpovědělo „plán výdajů občanů, 10 odpovědělo „nevím“ a 9 žáků zvolilo „podnikatelský plán všech firem v ČR“. Schéma je zobrazené v grafu č. 14.

Graf č. 15 – Co znamená pojem státní rozpočet?

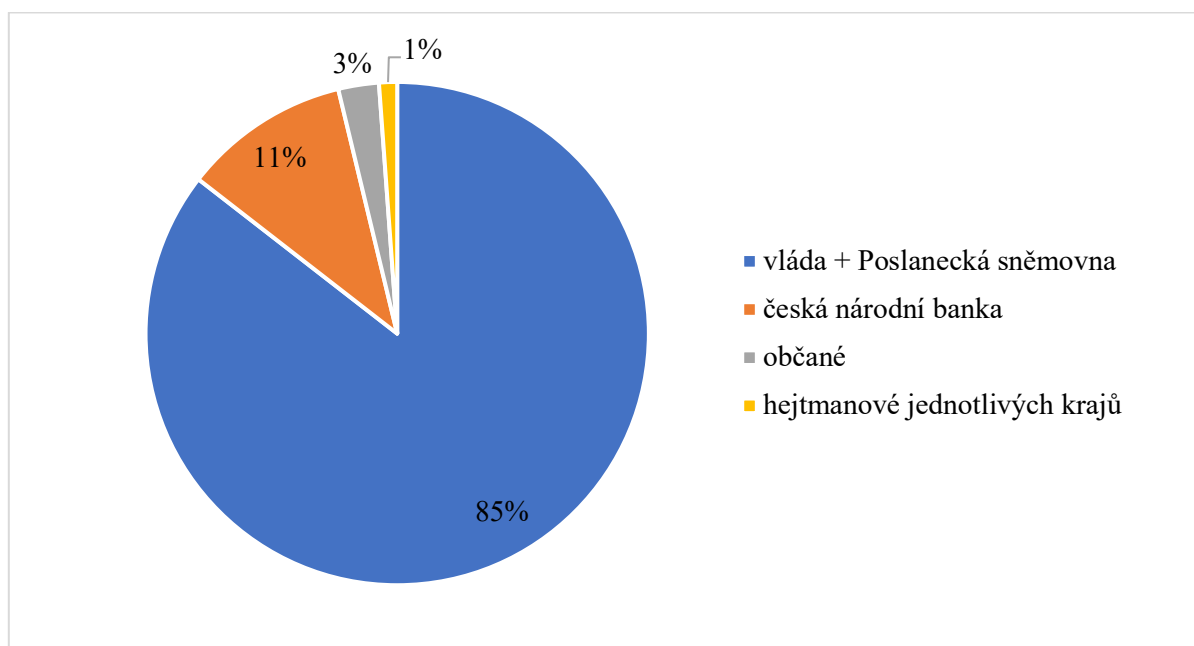
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Vzhledem k tomu, že více než tři čtvrtiny žáků odpověděli správně, by se dalo říct, že mají respondenti přehled o tom, co je to státní rozpočet. Výsledek tak ukazuje určitou míru informovanosti žáků v oblasti veřejných financí.

Otázka č. 2: Kdo rozhoduje o státním rozpočtu?

Následující otázka zjišťovala, zda studenti vědí, kdo o státním rozpočtu rozhoduje. Na tuto otázku odpovědělo správně 296 studentů. Zbýlých 37 odpovědělo „česká národní banka“, 9 dalších odpovědělo „občané“ a 4 potom „hejtmanové jednotlivých krajů“. Procentuální znázornění v grafu č. 15.

Graf č. 16 – Kdo rozhoduje o státním rozpočtu?

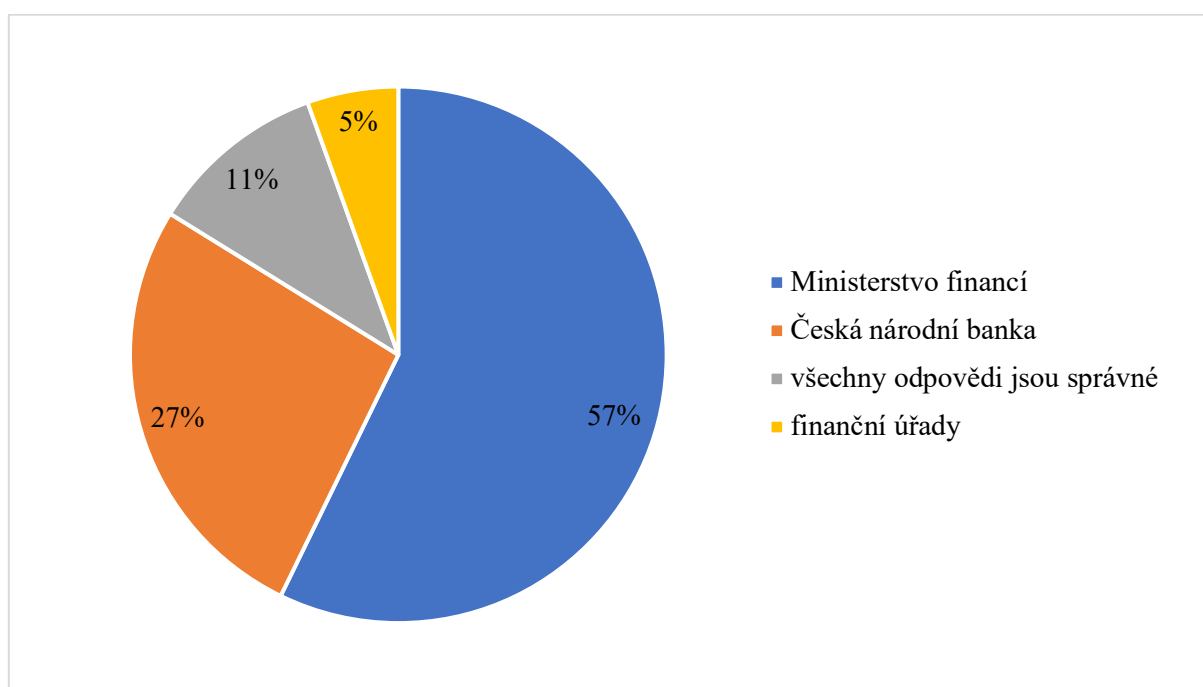
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Výsledek u této otázky značí, že drtivá většina respondentů má správnou představu o kompetencích orgánů státní správy v oblasti veřejných financí. Zároveň je ale vidět, že někteří respondenti si pletou pravomoci centrální banky a zákonodárného orgánu, což by mohlo naznačovat potřebu většího důrazu na vysvětlení rozdělení těchto pravomocí, které mají instituce státní správy.

Otázka č. 3: Kdo se ústředním orgánem státní správy v oblasti veřejných financí?

„Kdo je ústředním orgánem státní správy v oblasti veřejných financí?“. Tato otázka měla už menší úspěšnost v odpovědích studentů. Zde zvolilo správnou odpověď, Ministerstvo financí, pouze 198 respondentů. 92 studentů pak zvolilo jako svou odpověď Českou národní banku. Dalších 19 studentů si myslí, že ústředním orgánem jsou finanční úřady a zbylých 37 pak zvolilo variantu „všechny odpovědi jsou správné“. Znázornění těchto odpovědí je v grafu č. 16.

Graf č. 17 – Kdo je ústředním orgánem státní správy v oblasti veřejných financí?

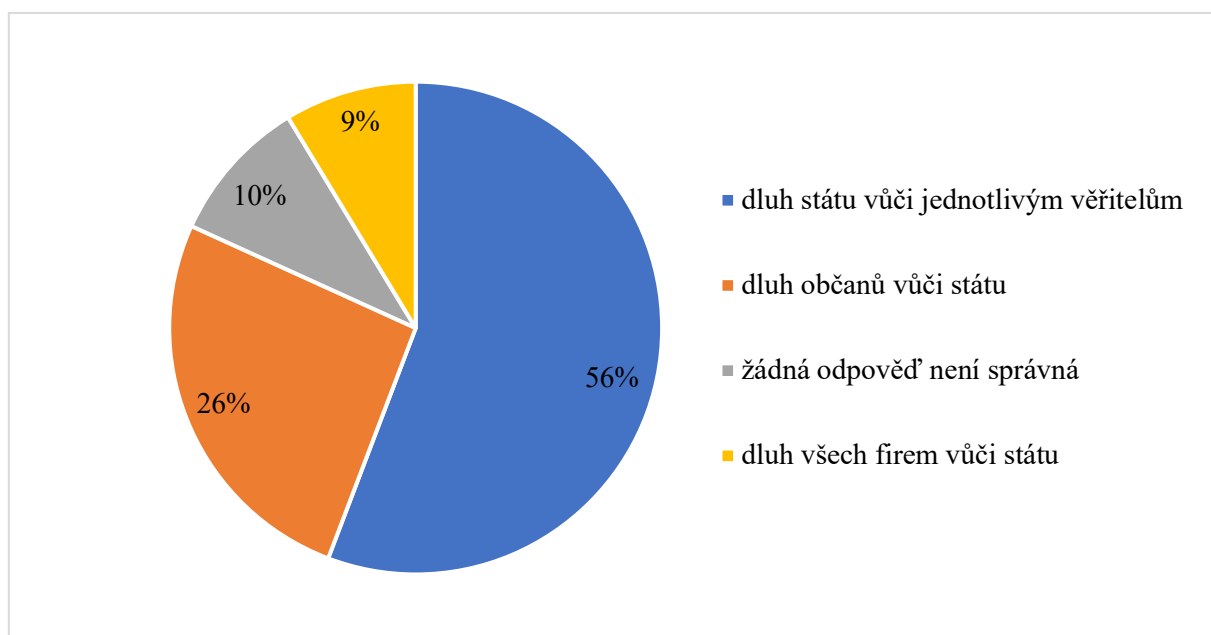
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

U této otázky jsou výsledky poněkud horší než u otázky předchozí, ukazují mezery v povědomí studentů o uspořádání a fungování orgánů veřejné správy v oblasti financí. Zatímco větší polovina má v této otázce jasno, u zbylých studentů dochází k mylným odpovědím, kdy si pletou pravomoci Ministerstva financí a České národní banky.

Otázka č. 4: Co znamená pojem „veřejný dluh“?

Co znamená pojem „veřejný dluh“ byla pro respondenty další otázka, které čelili. Na výběr měli ze 4 možností, z respondentů zvolilo správnou možnost 193 studentů, tj. dluh státu vůči jednotlivým věřitelům. Druhá početná odpověď byla „dluh občanů vůči státu“, kterou zvolilo 90 respondentů. Zbýlých 33 respondentů odpovědělo „žádná odpověď není správná“ a 30 odpovědělo „dluh všech firem vůči státu“. Rozložení odpovědí je znázorněno v grafu č. 17.

Graf č. 18 – Co znamená pojem veřejný dluh?

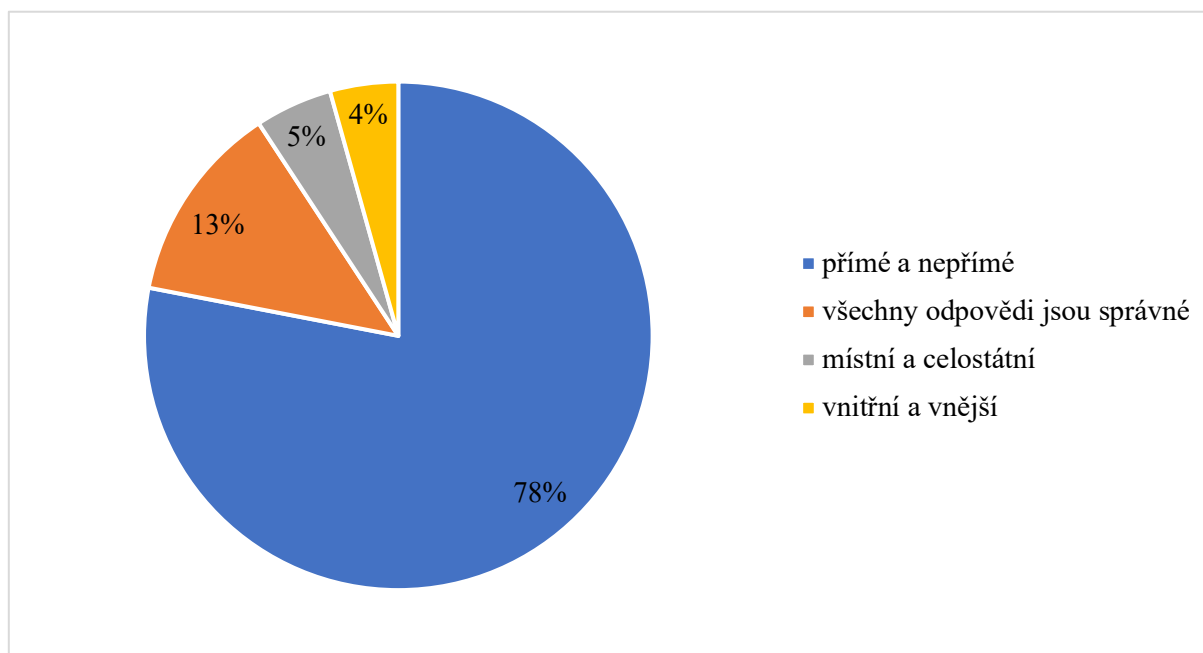
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Tyto výsledky poukazují na to, že mezery ve vědomostech studentů jsou značné. Téměř polovina dotazovaných vnímá veřejný dluh mylně, což znovu poukazuje na potřebu toto téma probrat více do hloubky, aby si studenti ujasnili základní pojmy v rámci finančního vzdělávání.

Otázka č. 5: Jaké jsou v České republice typy daní?

V následující otázce měli respondenti zvolit, jaké jsou v České republice typy daní. 270 respondentů uvedlo správně, že jsou to přímé a nepřímé daně. Dalších 17 respondentů uvedlo odpověď „místní a celostátní“ a 15 uvedlo „vnitřní a vnější“. Zbýlých 44 si myslí, že všechny odpovědi byly správné. Procentuální grafické znázornění je na grafu č. 18.

Graf č. 19 – Jaké jsou v České republice typy daní?

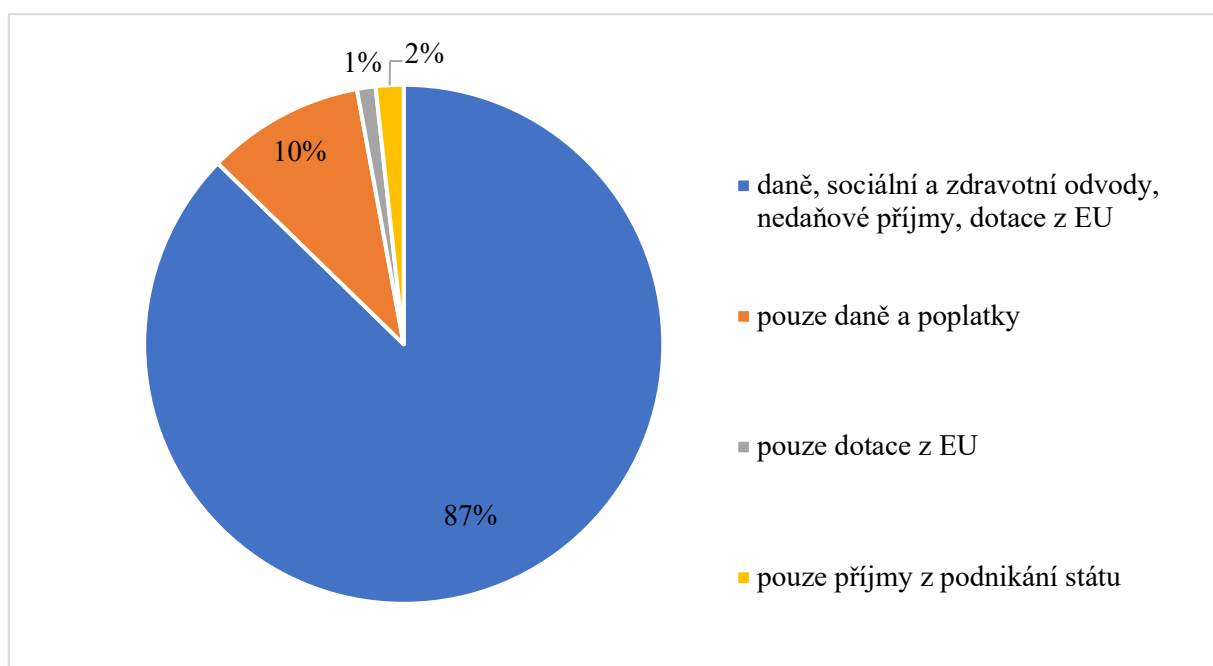
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Výsledek poukazuje na to, že většina studentů má v tomto směru správný přehled, i tak se ale u menší části respondentů objevili mylné informace nebo představy o struktuře daňového systému. Vzhledem k tomu, že daně jsou nedílnou součástí životů všech občanů, bylo by vhodné se na toto téma více zaměřit, aby měli mladí lidé přehled a věděli, co vše je v „dospěláckém“ životě čeká.

Otázka č. 6: Jaké jsou hlavní zdroje příjmů veřejných financí?

Jaké jsou hlavní zdroje příjmů veřejných financí byla následující otázka, na kterou museli studenti odpovídat. U této otázky byli velice úspěšní, 302 respondentů uvedlo správnou odpověď, kterou byly „daně, sociální a zdravotní odvody, nedaňové příjmy a dotace z EU“. Zbylé odpovědi pak dosáhly výsledků 34 odpovědí „pouze daně a poplatky“, 4 odpovědi pro „pouze dotace z EU“ a 6 odpovědí získala odpověď „pouze příjmy z podnikání státu“. Procentuální znázornění je na grafu č. 19.

Graf č. 20 – Jaké jsou hlavní zdroje příjmů veřejných financí?

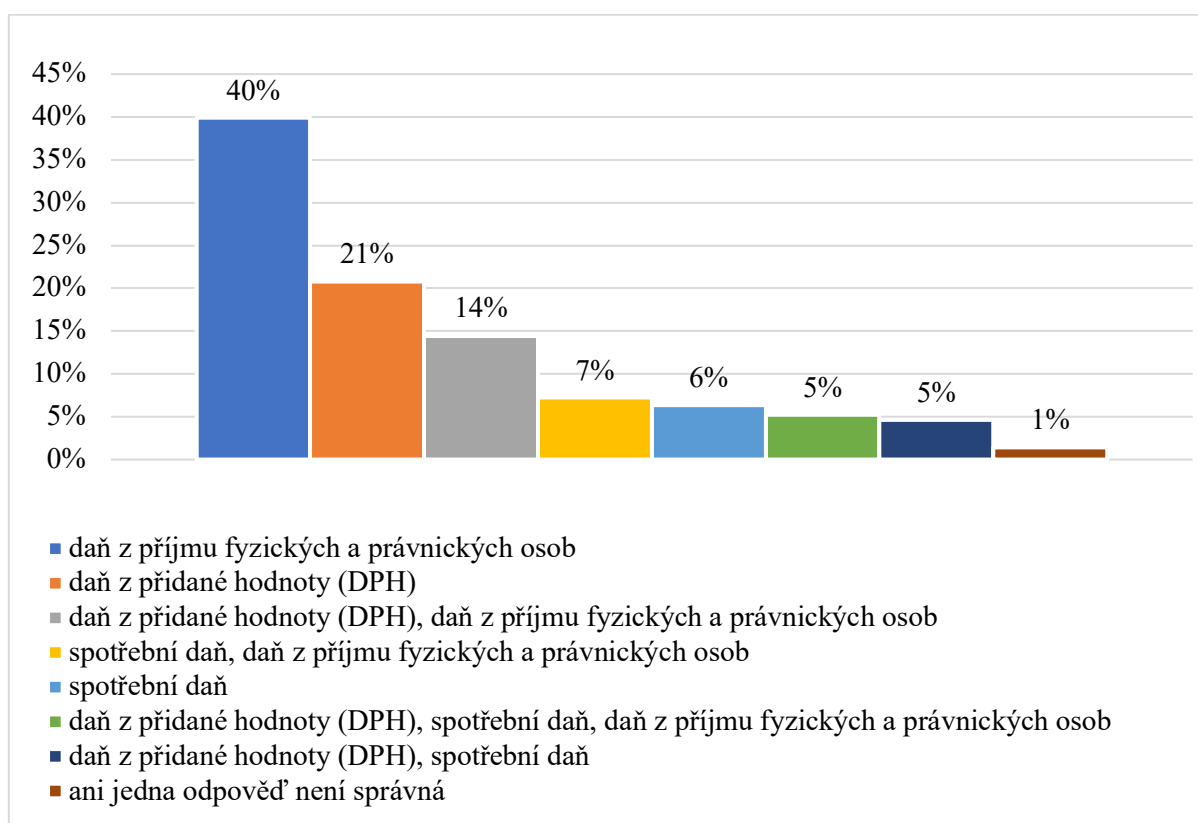
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Celkově se dá říct, že většina studentů má správnou představu, odkud pocházejí finanční prostředky, se kterými stát disponuje. Zároveň ale je patrné, že prostor pro prohlubování znalostí v této oblasti tu stále je.

Otázka č. 7: Které daně patří mezi přímé?

V následující otázce mělo respondenti možnost vybrat více odpovědí, úkolem bylo vybrat ty daně, které patří mezi přímé daně. Ve výběru byly 4 možnosti – daň z přidané hodnoty, spotřební daň, daň z příjmu fyzický a právnických osob a „ani jedna odpověď není správná“. Správnou odpověď zvolilo 138 respondentů. Ostatní respondenti měli chybné odpovědi. Výsledek je zobrazen v procentech v grafu č. 20.

Graf č. 21 – Které daně patří mezi přímé?

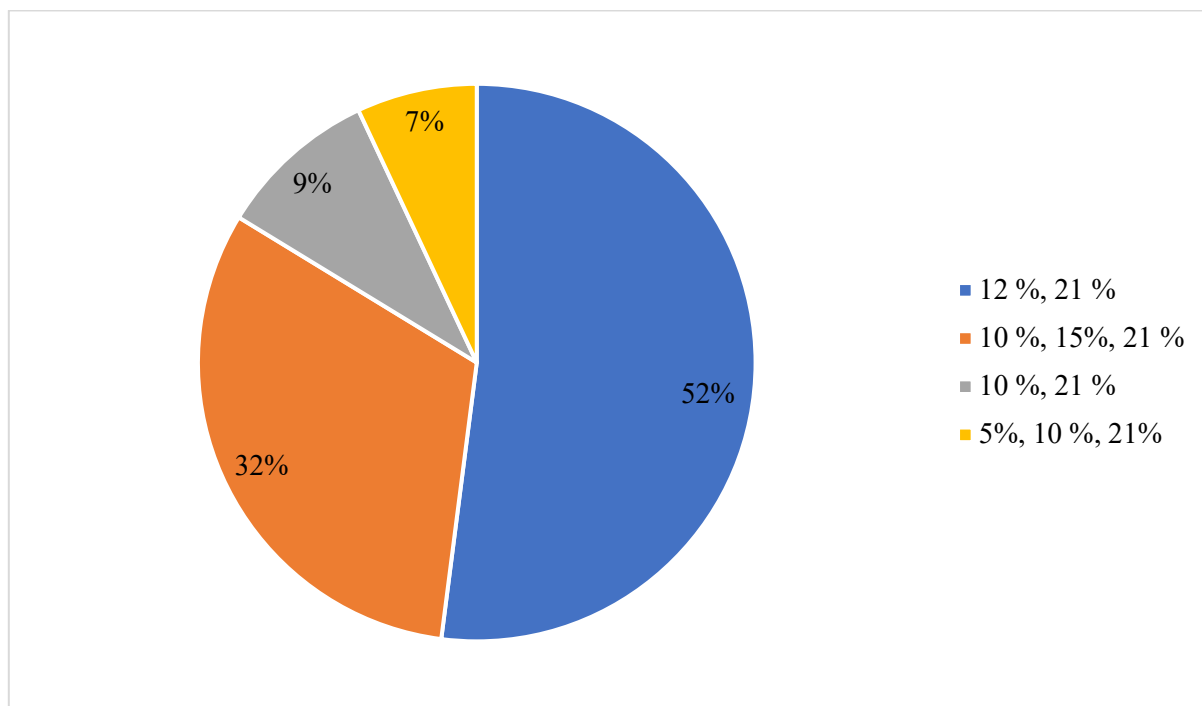
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Tato otázka je velice důležitá, protože dřív nebo později budou mít daně vliv na všechny respondenty a je nutné, aby v této oblasti měli přehled. Tyto výsledky ale ukazují, že studenti tápou v rozdělení daní, což znamená, že nemají přehled o tom, které daně se jich samotných týkají přímo, tedy ty, ke kterým jednou budou podávat daňová přiznání. To nás opět vede k takovému závěru, že je potřeba posílit výuku základních pojmů spojených s veřejnými financemi.

Otázka č. 8: Jaké jsou v České republice sazby DPH?

V sazbách daně z přidané hodnoty odpovědělo správně 179 respondentů, což je lehce nad 50 %. Druhou nejvolenější odpovědí byly sazby 10 %, 15 %, 21 %, zvolilo ji tedy 109 studentů. Poslední možnosti pro volbu byly 10 %, 21 %, což bylo zvoleno 32 respondenty a 5 %, 10 %, 21 %, což zvolilo 24 respondentů. Procentuální znázornění je pozorovatelné v grafu č. 21.

Graf č. 22 – Jaké jsou v České republice sazby DPH?

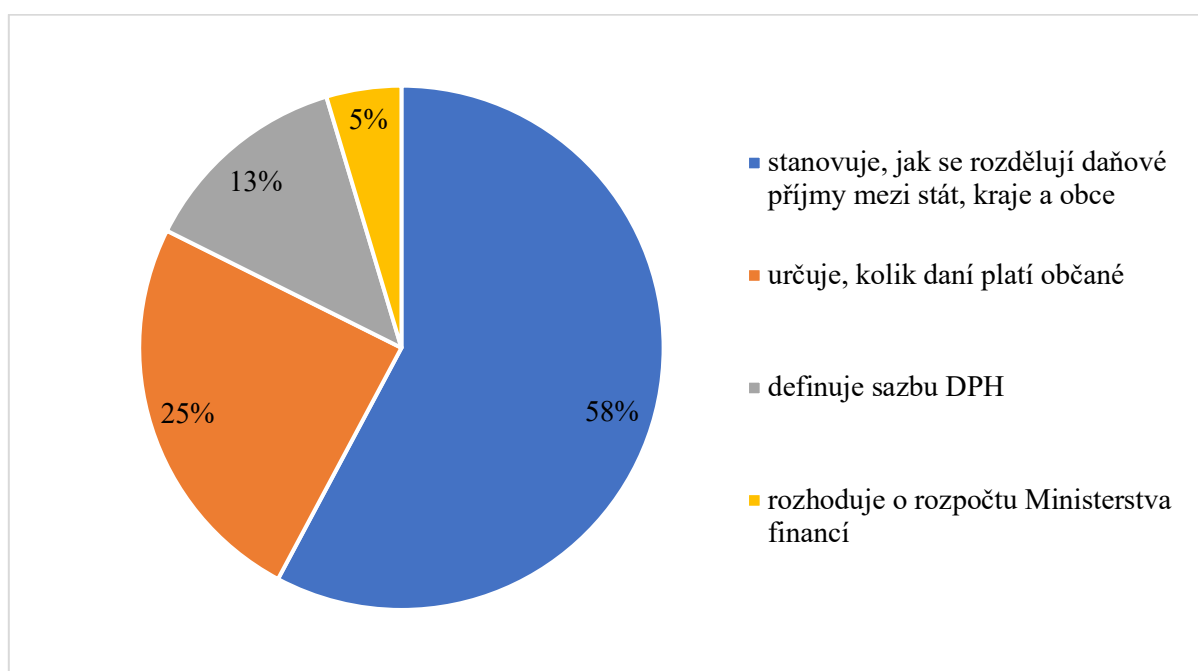
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Výsledky této otázky poukazují na to, že někteří respondenti mají nejasné nebo zastaralé znalosti ohledně daňového systému. To poukazuje na potřebu aktualizace výuky daňové problematiky ve školním prostředí, která by odrážela aktuální legislativní změny v této oblasti.

Otázka č. 9: Co znamená Rozpočtové určení daní?

Další otázkou na studenty bylo, zda vědí, co to znamená rozpočtové určení daní. Na tuto otázku zvolilo správnou odpověď 200 respondentů, tedy že stanovuje, jak se rozdělují daňové příjmy mezi stát, kraje a obce. 85 respondentů si myslelo, že rozpočtové určení daní určuje, kolik daní platí občané. 45 pak typovalo, že definuje sazbu DPH a 16, že rozhoduje o rozpočtu Ministerstva financí. Procentuální zvýraznění výsledku této otázky je v grafu č. 22.

Graf č. 23 – Co znamená rozpočtové určení daní?

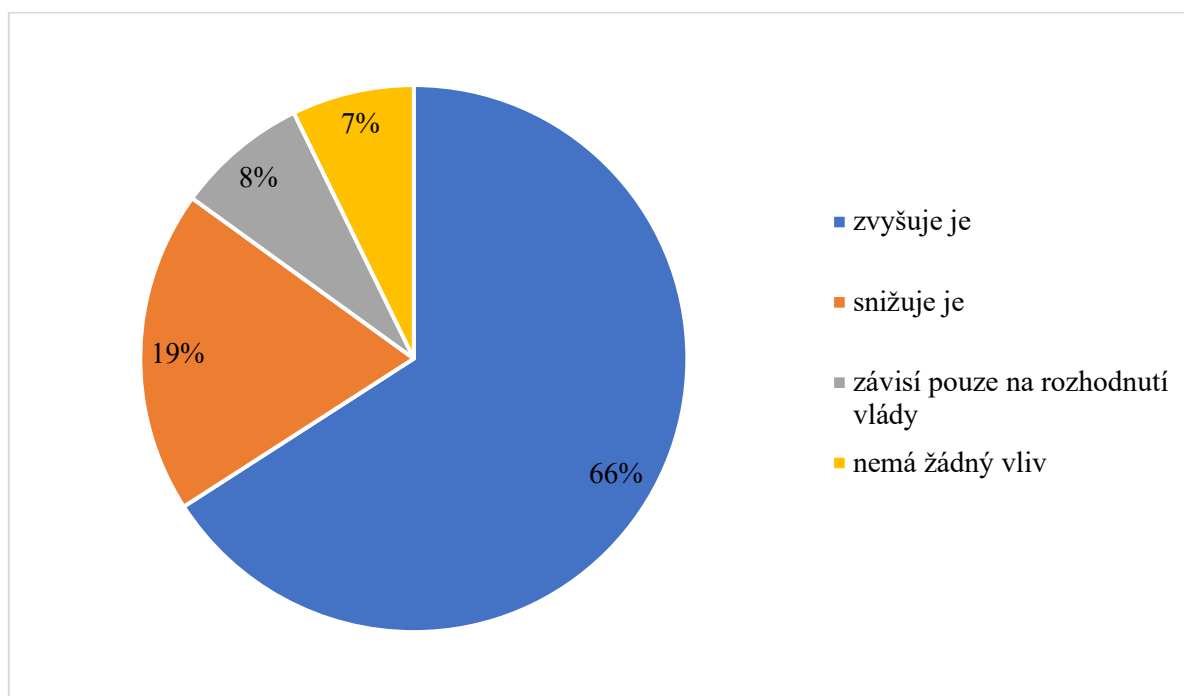
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Tato otázka poukazuje na to, že studenti mají problémy se základními daňovými pojmy. To může být samozřejmě způsobeno nedostatečným výkladem veřejných financí na školách, kdy si studenti nemají možnost osvojit tyto pojmy a jiné ekonomické termíny, které by měli být součástí finančního vzdělávání.

Otázka č. 10: Jaký vliv má ekonomický růst na daňové příjmy státního rozpočtu?

Následující otázka měla otestovat logické myšlení respondentů, nejednalo se o znalostní otázku, nýbrž o jednoduchou přímou úměru. Otázka „Jaký vliv má ekonomický růst na daňové příjmy státního rozpočtu?“ měla úspěch u 228 žáků, odpověděli tedy, že je zvyšuje. Dalších 66 si myslelo, že ekonomický růst snižuje daňové příjmy státního rozpočtu. 27 pak zvolilo, že závisí pouze na rozhodnutí vlády a 25, že ekonomický růst nemá žádný vliv na příjmy státního rozpočtu. Výsledek je možné sledovat v procentuálním vyjádření na grafu č. 23.

Graf č. 24 – Jaký vliv má ekonomický růst na daňové příjmy do státního rozpočtu?

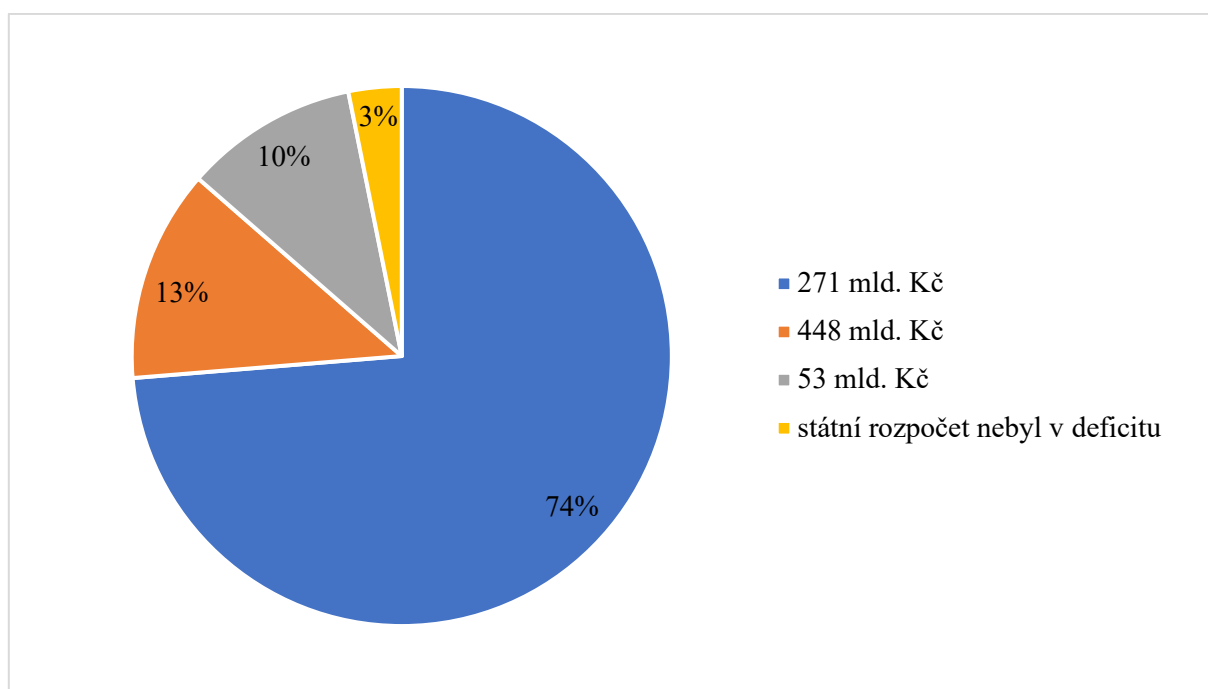
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Celkově se dá říct, že více než polovina studentů dokázala využít své základní logické myšlení a uvažování k vyřešení této otázky, i tak se ale objevily chybné odpovědi, které mohou být důsledkem nedostatečné vzdělanosti nejen ve veřejných financích, ale také v základech matematiky.

Otázka č. 11: Jaký byl deficit státního rozpočtu v Česko republice v roce 2024?

Tato otázka měla otestovat informovanost studentů a zda sledují aktuální ekonomickou situaci. Měli odpovědět, jaký byl v roce 2024 deficit státního rozpočtu v České republice. Správnou odpověď, tedy 271 mld. Kč zvolilo 255 respondentů. Studenti měli na výběr ze tří další odpovědí, 448 mld. Kč, tuto odpověď zvolilo 44 studentů, 53 mld. Kč zvolilo 36 respondentů a 11 zvolilo, že státní rozpočet nebyl v deficitu. Výsledky je možné pozorovat na grafu č. 24 (procenta).

Graf č. 25 – Jaký byl deficit státního rozpočtu v České republice v roce 2024?

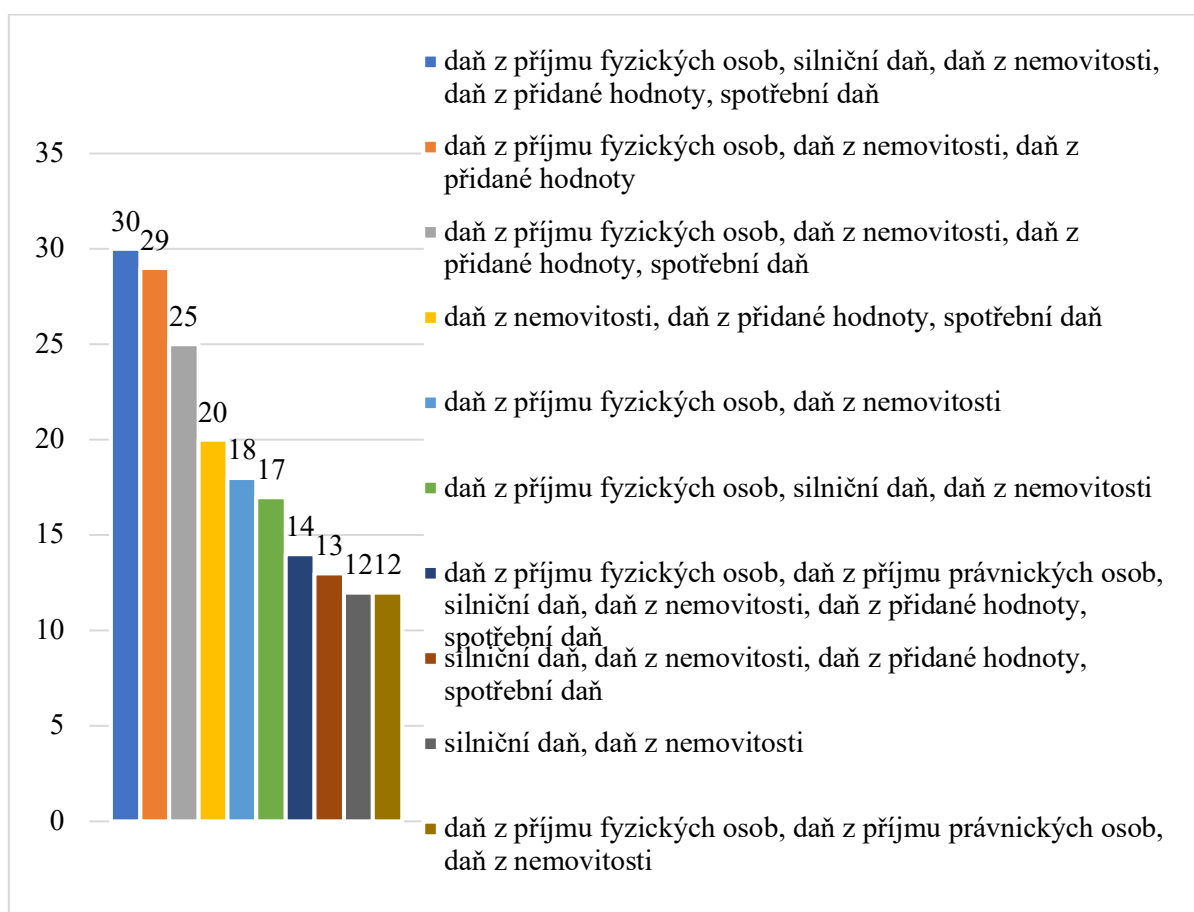
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Výsledky ukazují, že většina žáků je informovaná o aktuální situaci státního rozpočtu, i tak ale jedna čtvrtina žáků nevěděla, v jaké ekonomické situaci se Česká republika nachází a uváděla velmi nepřesné hodnoty. To poukazuje na rezervy ve vzdělání v rámci aktuálních ekonomických otázek.

Otázka č. 12: Označ všechny daně, které platí přímo občané.

U následující otázky měli student vybrat ty daně, které platí přímo občané. V otázce bylo záměrně napsáno „přímo“. Na výběr měli ze 6 možností – daň z příjmu fyzických osob, daň z příjmu právnických osob, silniční daň, daň z nemovitosti, daň z přidané hodnoty a spotřební daň. Správnou kombinaci zvolilo pouze 12 studentů, ti zvolili daň z příjmu FO a daň z příjmu PO a daň z nemovitosti. Dalších 18 respondentů uvedlo daň z příjmu FO a daň z nemovitosti. U ostatních respondentů byly využity různé kombinace výběrů z odpovědí, žádná však nebyla správně a vždy obsahovala zmíněnou jednu z daní nepřímých. Celkem bylo zaznamenáno 43 odpovědí s různými formami kombinací. Graf č. 25 znázorňuje počet odpovědí u prvních 10 nejčastěji volených kombinací.

Graf č. 26 – Označ všechny daně, které platí přímo občané.

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

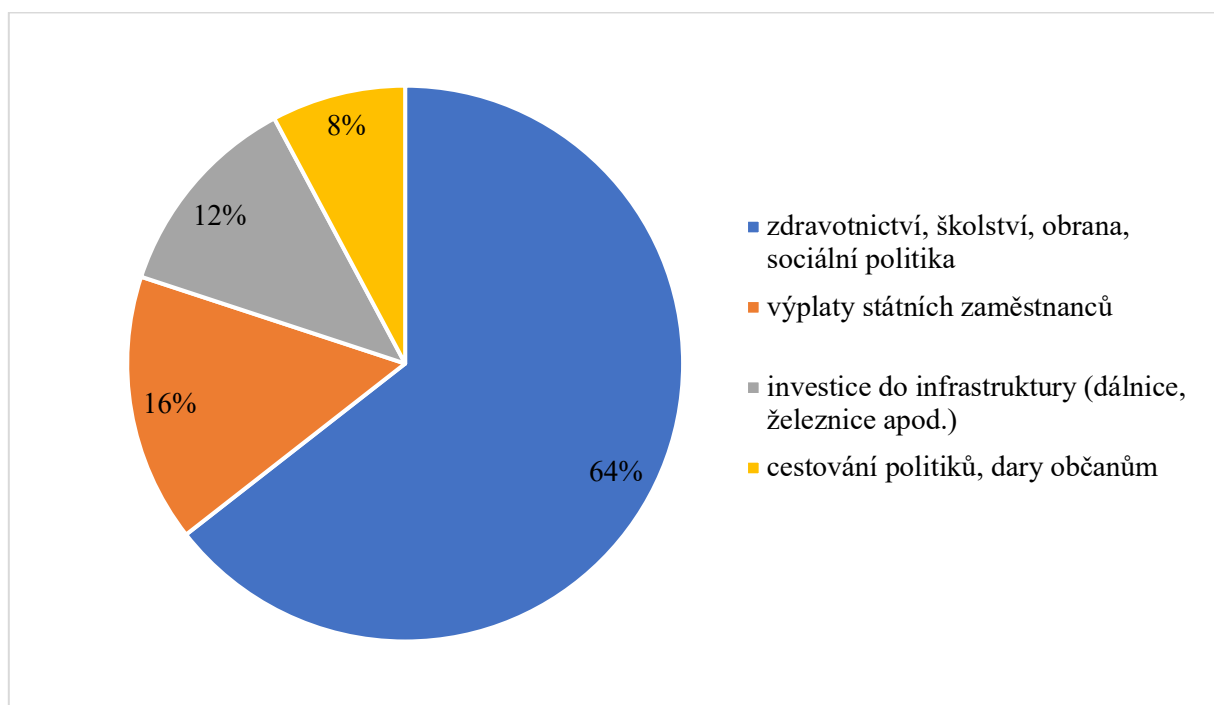
Výsledek této otázky by se dal hodnotit jako nejistota nebo nedostatek znalostí respondentů v oblasti základního rozdělení daňového systému. I když zde byl kladen důraz na slovo „přímo“

spousta studentů tuto informaci nezohlednila. Tato otázka potvrzuje i výsledek otázky č. 7, která měla stejnou podstatu, jen jinou formulaci.

Otázka č. 13: Které oblasti patří mezi hlavní výdajové položky státního rozpočtu?

Další otázka se zaměřila na výdajové složky státního rozpočtu. Respondenti měli určit, jaké oblasti patří mezi ty hlavní. Nejčastější a také správná odpověď byla zdravotnictví, školství, obrana, sociální politika, tu zvolilo 223 respondentů. Ostatní respondenti volili odpovědi – výplaty státních zaměstnanců (54), investice do infrastruktury (42) a cestování politiků, dary občanům (27). Schéma je znázorněno v procentech na grafu č. 26.

Graf č. 27 – Které oblasti patří mezi hlavní výdajové složky státního rozpočtu?

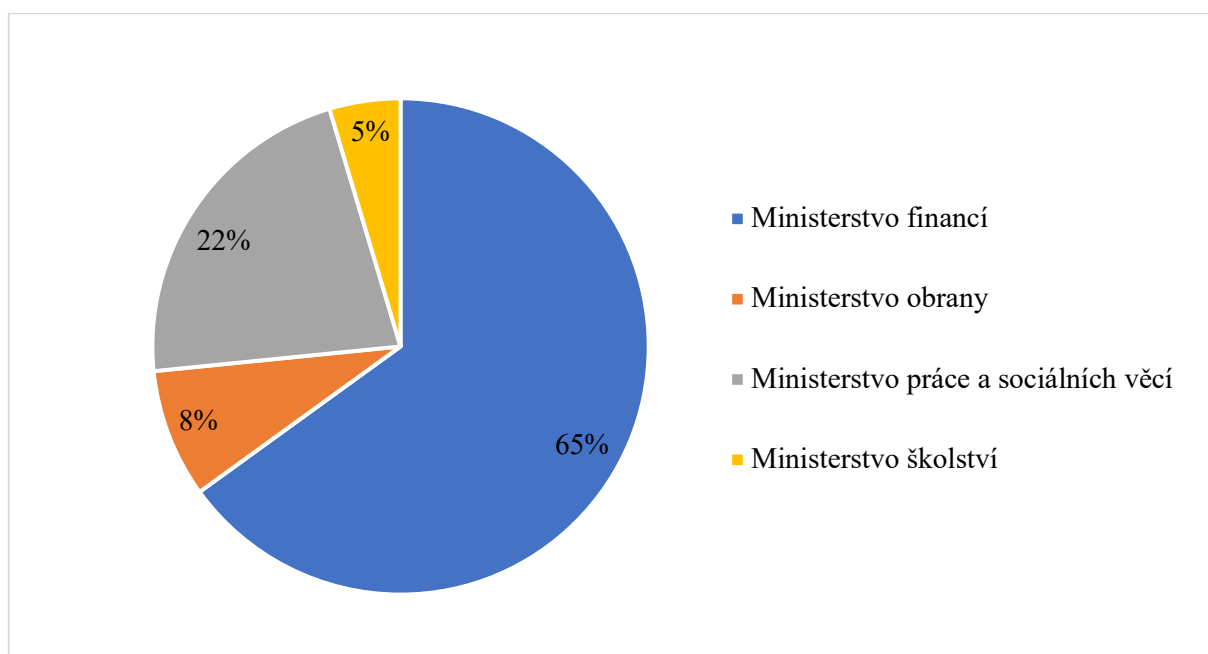
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Více než polovina respondentů prokázala dobrou znalost základního rozdělení výdajové části státního rozpočtu, avšak výsledky také poukazují na to, že část studentů vnímá veřejné výdaje velmi zjednodušeně. Celkově se dá říct, že povědomí studentů je na dobré úrovni, ale stále zde existuje prostor pro zlepšení.

Otázka č. 14: Které ministerstvo spravuje největší objem veřejných výdajů v ČR?

U předposlední otázky měli respondenti vybrat, které ministerstvo spravuje největší objem veřejných výdajů v ČR. Nejpočetnější odpovědí bylo Ministerstvo financí s 225 odpověďmi. Správnou odpověď, tedy Ministerstvo práce a sociálních věcí zvolilo pouze 76 studentů. Ministerstvo obrany získalo 29 odpovědí a Ministerstvo školství 16. Tyto výsledky nasvědčují tomu, že studenti předpokládali, že Ministerstvo financí pracuje s veřejnými financemi, tudíž je to správná odpověď. Otázku si ale pořádně nepřčetli a nezamysleli se, nad tím, že Ministerstvo financí spravuje příjmy i výdaje, a ne pouze výdaje. Odpovědi jsou znázorněny v procentech na grafu č. 27.

Graf č. 28 – Které ministerstvo spravuje největší objem veřejných výdajů v ČR?

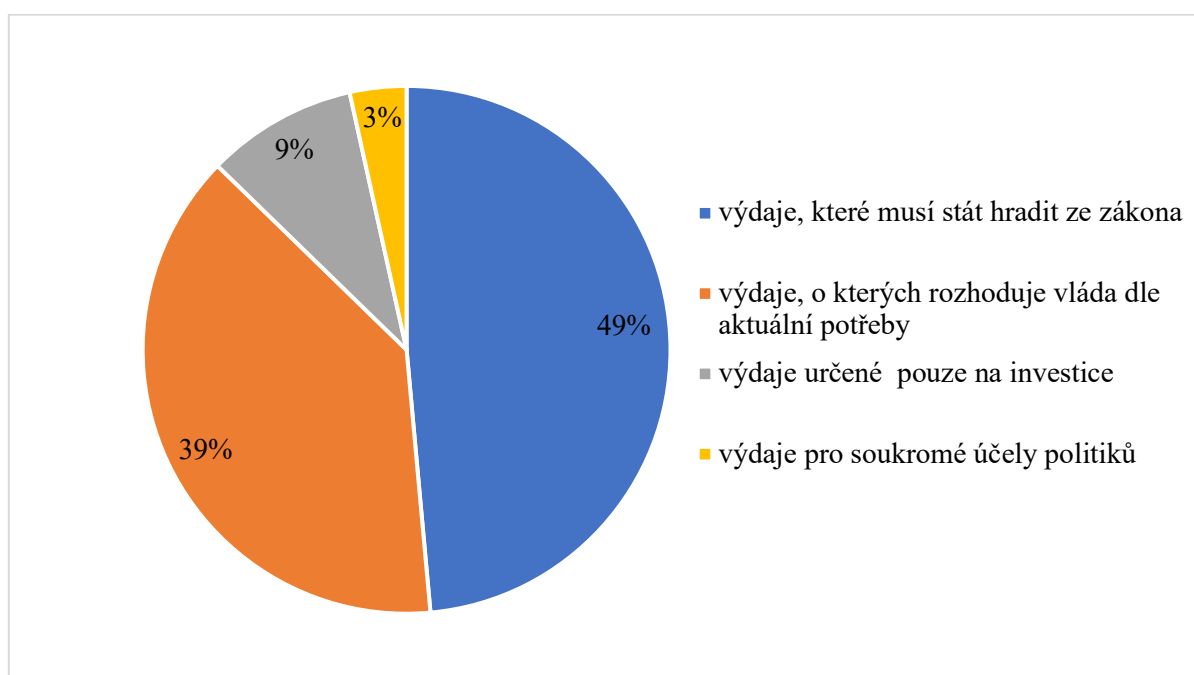
Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Přestože byla tato otázka jasně formulovaná, studenti předpokládali, že Ministerstvo financí má na starost největší objem veřejných výdajů, aniž by se více zamysleli nad tím, kam reálně tyto výdaje směřují. Celkově lze tedy říct, že informovanost a logické přemýšlení je u studentů slabší a je zde prostor pro zlepšení.

Otázka č. 15: Co to jsou mandatorní výdaje?

Poslední otázkou v dotazníku bylo „Co to jsou mandatorní výdaje?“. U této otázky zvolilo správnou odpověď, výdaje, které musí stát hradit ze zákona, 168 respondentů. Dalších 134 poté zvolilo, že se jedná o výdaje, o kterých rozhoduje vláda dle aktuální potřeby, 32 respondentů si myslelo, že jde o výdaje určené pouze na investice a zbývajících 12 studentů zvolilo odpověď „výdaje pro soukromé účely politiků“. Procentuální vyjádření je zobrazeno v grafu č. 28.

Graf č. 29 – Co to jsou mandatorní výdaje?

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

Výsledek této otázky ukazuje, že pojem „mandatorní výdaje“ není mezi studenty velmi známý. To poukazuje na fakt, že některé základní klíčové pojmy v oblasti veřejných financí nepatří mezi běžnou součást vědomostí studentů středních škol. Výsledky tak opět zvyrazňují, jak je důležité zařadit témata veřejných financí do výuky.

4.1.3 Celkový výsledek testu finanční gramotnosti

V tabulce č. 6 lze pozorovat celkovou úspěšnost testu finanční gramotnosti.

Výpočet procentuální úspěšnosti v jednotlivých otázkách byl vypočítán vzorcem:

$$\text{procentuální úspěšnost} = \frac{\text{počet správných odpovědí}}{\text{počet správných odpovědí} + \text{počet špatných odpovědí}} \times 100 \quad (1)$$

Průměr celkové úspěšnosti testu finanční gramotnosti byl vypočítán vzorcem:

$$\text{průměr celkové úspěšnosti} = \frac{\text{součet sloupce procentuální úspěšnost}/100}{\text{počet otázek}} \quad (2)$$

Tabulka č. 7 – Celková úspěšnost testu finanční gramotnosti

číslo otázky	počet správných odpovědí	počet špatných odpovědí	procentuální úspěšnost
1.	285	61	82 %
2.	295	51	85 %
3.	198	148	57 %
4.	193	153	56 %
5.	270	76	78 %
6.	302	44	87 %
7.	138	208	40 %
8.	179	167	52 %
9.	200	146	58 %
10.	228	118	66 %
11.	255	91	74 %
12.	12	334	3 %
13.	223	123	64 %
14.	76	270	22 %
15.	168	178	49 %
Průměr celkové úspěšnosti			58 %

Zdroj: vlastní zpracování z dotazníkového šetření

5 SHRNUÍ VÝSLEDKU A DOPORUČENÍ

5.1 Shrnutí výsledku

Výsledek testu finanční gramotnosti ukázal, že celkový průměr správného výsledku dosahuje pouze 58 %, viz tabulka č. 7. Z toho lze tedy vyvodit, že žáci mají průměrnou znalost veřejných financí. Z výsledků také vyplývá, že 8 z 15 otázek dosáhlo méně než 60 % správných odpovědí. Největší úspěšnost dosáhly otázky č. 2. (Kdo rozhoduje o státním rozpočtu?) a 6. (Jaké jsou hlavní zdroje příjmů veřejných financí?) Naopak nejnižší úspěšnosti žáci dosáhli u otázky č. 12. (Označ všechny daně, které platí přímo občané) Z toho tedy vyplývá, že je nezbytné, aby byla provedena reforma ve školství a byly do výuky zařazeny i témata, jako jsou veřejné finance, konkrétně například daně, ze kterých žáci budou moci čerpat i po dostudování střední školy. Postoj žáků k tomuto tématu je velice kladný, mají motivaci učit se o veřejných financích a získávat znalosti, které využijí v dospělosti. Zároveň také žáci uvedli, že jim výuka finanční gramotnosti jako obecné nepřijde dostatečná. To značí i potřebu zakotvit více výuku do rámcových vzdělávacích plánů a nabídnout například žákům možnost volitelných předmětů v těchto oblastech.

5.2 Návrhy pro rozvoj finančního vzdělávání

Zavedení finanční gramotnosti mezi povinné předměty

V dotazníku studenti uváděli, že výuka finanční gramotnosti jim přijde nedostatečná. Toto odvětví je totiž pouze součástí jiných předmětů a není na něj uváděn takový důraz, takže studenti nemají tolik prostoru pro osvojení znalostí v oblasti financí. Důraz by byl kladen na praktické využití a osvojení nejen osobních financí, ale také veřejných. Žáci by si osvojili, co je to daňový systém nebo státní rozpočet, také by mohli získat znalosti ohledně podávání daňových přiznání. Aby bylo možné tyto znalosti předat, učitelé by prošli školením, kde by jim byly předány nejen cenné informace z teorie, ale také by si odnesli praktické dovednosti, které by dále předávali žákům. Další možností je integrace finančního vzdělávání do jednotlivých předmětů jako je občanská výchova, matematika nebo ekonomika. V matematice by si žáci osvojili daňové výpočty, v občanské výchově by pak zjistili, jak funguje státní rozpočet, kdo ho spravuje apod. Jedná se o méně invazivní metodu zařazení výuky veřejných financí do školních osnov, zároveň je ale nutné, aby žáci tomuto tématu věnovali dostatek času a získali tak co nejvíce informací.

Interaktivní formy výuky a spolupráce s odborníky

Zde by se jednalo hlavně o pořádání různých workshopů a přednášek z oblasti financí, například Ministerstva financí, bank nebo auditorských firem. Pro studenty by to bylo zajímavé nahlédnutí do světa financí z jiné stránky a mohlo by to v nich projevit větší chuť a motivaci. Také by se mohli vytvořit simulační hry, kde by si studenti mohli vyzkoušet například správu veřejného rozpočtu nebo zjistit, jak probíhá řízení s finančním úřadem a jak u něj postupovat. Tyto přednášky se na školách konají opravdu velmi vzácně a nepravidelně, proto by bylo dobré tuto možnost zavést jako pravidelnější formu vzdělávání.

Zlepšení dostupnosti vzdělávacích materiálů

Pro výuku finanční gramotnosti jsou také důležité studijní materiály, je tedy nutné vytvořit moderní učebnice a cvičebnice, kde si studenti hravě osvojí nabyté znalosti. Zároveň je potřeba na studenty zapůsobit jejich jazykem, tedy oslovit je přes sociální sítě – YouTube, podcasty nebo krátká videa, která by studenty edukovala a přinášela moderní pohled na dané téma. V dnešní době jsou studijní materiály buď zastaralé nebo plné teorie. Žáci potřebují pohled na praktické příklady, aby si skutečně osvojili daná témata.

Motivace studentů

Pokud je cílem dosažení dobrých výsledků, je nutné studenty také motivovat. To by se dalo uskutečnit organizací soutěží o nejlepší projekt nebo inovaci na téma správy veřejných financí nebo modernizace výuky finanční gramotnosti, odkud by si studenti odnesli opravdu cenné odměny. Tím rozhodně nejsou myšleny dary od sponzorů, ale naopak nějaký zážitek, například setkání s prezidentem. Skvělým projektem je například JA Studentská společnost, kdy si studenti založí svoji vlastní firmu, ve které si určí role, vymyslí předmět podnikání a pak jej prezentují na veletrzích, kde se mohou dostat do nejužšího výběru a vycestovat na veletrhy i do zahraničí.

Spolupráce s rodiči a veřejností

Jako poslední návrh je pořádání informačních workshopů a setkání pro rodiče, aby finanční gramotnost mohli správně předávat a podporovat i doma. Zde by se také mohly zapojit veřejné instituce, a to například exkurzemi do daňových úřadů nebo ministerstev.

6 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat úroveň finanční gramotnosti studentů v oblasti veřejných financí, konkrétně povědomí o příjmech a výdajích veřejných rozpočtů. Teoretická část se věnovala finanční gramotnosti v České republice, jejímu měření, úrovni a také zařazení do vzdělávacích programů. Pozornost byla také věnována veřejným financím, kde byly rozebrány jejich funkce, příjmové a výdajové složky veřejných financí a rozpočtová soustava.

Praktická část práce byla zaměřena na dotazníkové šetření a jeho analýzu. Dotazníkové šetření zkoumalo nejen znalost studentů v oblasti veřejných financí, ale zaměřilo se také na postoj studentů k obecné výuce finanční gramotnosti a na to, zda se studenti s veřejnými financemi ve výuce vůbec setkali.

Dotazníkové šetření nejdříve zjišťovalo, jaký postoj k výuce finanční gramotnosti studenti mají a zda se při výuce setkali s veřejnými finance. Z výzkumu vyplynulo, že přibližně polovina žáků si buď nevybavuje, že by se setkali s výukou finanční gramotnosti anebo se s ní nesetkali. Studenti nejčastěji uváděli, že si nepamatují, kolik hodin výukou finanční gramotnosti strávili nebo že to bylo méně než 5 hodin. Velmi překvapivým výsledkem bylo, že drtivá většina studentů si myslí, že by se měla výuka veřejných financí nějakým způsobem zahrnout do výuky. Dle mého názoru je důležité, že si žáci uvědomují podstatu znalosti veřejných financí a mají motivaci a chuť se učit o těchto velmi důležitých oblastech.

V následující pasáži práce byl kladen důraz na reálnou znalost veřejných financí. Žáci se setkali s otázkami, které testovaly nejen jejich znalosti, ale také informovanost a logické myšlení. Celkově by se dalo říct, že byly otázky, ve kterých uspělo více studentů, ale také byly otázky, které studenty více potrápily a získaly menší množství správných odpovědí. Největší problém studentům dělala otázka týkající se rozdělení daní, tedy jaké daně jsou ty, které budou v budoucnu studenty nejvíce přímo ovlivňovat. Dle mých očekávání jsem takové výsledky čekala spíše u otázek, které se týkaly pojmů jako jsou mandatorní výdaje nebo rozpočtové určení daní. Studenti také měli problém s rozlišením, které státní orgány mají jaké pravomoci, například si pletli pravomoci Ministerstva financí a České národní banky.

Z průzkumu tedy jednoznačně vyplývá, že je nutné, aby do výuky byly zařazeny témata jako jsou veřejné finance, jelikož studenti mají v těchto oblastech značné nedostatky. Pozitivním výsledkem ale je, že sami studenti mají zájem o výuku veřejných financí, a to je dle mého názoru základ úspěchu. Na základě výsledků průzkumu byla navržena doporučení, která by

mohla pomoci zlepšit finanční gramotnost studentů v této oblasti, jako jsou například znalosti v oblasti daní. Zařazení výuky veřejných financí do základní výuky studentů středních škol může kromě rozvoje ekonomického myšlení přispět i k lepšímu porozumění ekonomiky státu, může také vést k větší občanské odpovědnosti a prevenci finančních problémů v dospělosti.

7 POUŽITÁ LITERATURA

BALABÁN, Zdeněk. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2. aktualiz. vyd. Praha: COFET, 2011. ISBN 978-80-904396-1-0.

BLAŽEK, Lukáš a Pavla VRABCOVÁ. *Finanční gramotnost*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2019. ISBN 978-80-88330-33-2.

BUCHTA, Petr. *Veřejné finance*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2016. ISBN 978-80-7452-116-4.

ČERVENKA, Miroslav. *Soustava veřejných rozpočtů*. Příbram: Tisk PBtisk, 2009. ISBN 978-80-87212-11-0.

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. Finanční gramotnost žáků základních škol a výuka finanční gramotnosti na středních školách. *Česká školní inspekce* [online]. 2023. Dostupné také z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Elektronicke-publikace/2023/TZ_Financni_gramotnost/html5/index.html?pn=1

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *O šetření PISA* [online]. 2025. Dostupné také z: <https://www.csicr.cz/cz/Mezinarodni-setreni/PISA/O-setreni-PISA>

EDU.CZ. *RVP – Rámcové vzdělávací programy* [online]. 2025. Dostupné také z: <https://edu.gov.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

EKONOMIKA ONLINE. Co je tržní ekonomika. *Ekonomika online* [online]. 2024. Dostupné také z: <https://ekonomikaonline.cz/419/co-je-trzni-ekonomika/>

EVROPSKÁ UNIE. DPH – pravidla a sazby. *Your Europe* [online]. 2025. Dostupné také z: https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_cs.htm

EVROPSKÁ UNIE. Your Europe. *Europa* [online]. 2025. Dostupné také z: https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_cs.htm

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-497-0.

HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-298-4.

HESOVÁ, Alena. Aktualizace Standardu finanční gramotnosti. *Metodický portál RVP.cz* [online]. 2017. Dostupné také z: https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/21620/aktualizace-standardu-financni-gramotnosti.html?_gl=1*qvz2v9*_ga*MzIyMzE3NDxLjE3MzU0ODEzNDk.*_ga_DB0ZYB52FX*MTc0NTA2MDUxNy45LjEuMTc0NTA2MDYwNS4wLjAuMA.

- KALÁTOVÁ, Veronika. VÝSLEDKY MĚŘENÍ FINANČNÍ GRAMOTNOSTI ČBA 2023. *Finanční zralost* [online]. 2023. Dostupné také z: https://financnizralost.cz/vysledky-mereni-financni-gramotnosti-cba-2023/?utm_source
- MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.
- MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, Beáta a Jan STEJSKAL. *Teorie a praxe veřejné ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-526-9.
- MINISTERSTVO FINANCÍ. *Standarty finanční gramotnosti*. Druhé. 2017. Dostupné také z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty#gramotnost>
- MINISTERSTVO FINANCÍ. *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách*. 2007. Dostupné také z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/financni-vzdelavani-na-skolach>
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Národní strategie finančního vzdělávání*. 2010. Dostupné také z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/narodni-strategie-financniho-vzdelavani-2010>
- NÁRODNÍ ROZPOČTOVÁ RADA. Vše o veřejných financích. *Národní rozpočtová rada* [online]. 2025. Dostupné také z: <https://www.rozpoctovarada.cz/o-verejnych-financich/vse-o-verejnych-financich/>
- PAVEL, Jan a Daniel BÁRTA. Informační studie: Státní účelové fondy pod drobnohledem. *Národní rozpočtová rada* [online]. 2024. Dostupné také z: <https://www.rozpoctovarada.cz/publikace/informacni-studie-statni-ucelove-fondy-pod-drobnohledem/>
- PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně*. 2. přepracované vydání. Plzeň: NAVA, 2011. ISBN 978-80-7211-395-8.
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-358-4.
- SEYFOR, A. S. Druhy daní přehledně pro rok 2024: jak se dělí a kolik jich musíte platit. *Money S3* [online]. 2024 [cit. 2025-04-19]. Dostupné z: <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/druhy-dani-prehledne-jak-se-deli-a-kolik-jich-musite-platit/>

STEJSKAL, Jan, František OCHRANA a Beáta MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ. *Rozhodování o věcech veřejných*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. ISBN 978-80-7598-829-4.

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ V PRAZE. *Finanční gramotnost v RVP ZV* [online]. 2011. Dostupné také z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/13323/FINANCNI-GRAMOTNOST-V-RVP-ZV.html>

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ. *Gramotnosti ve vzdělávání* [online]. VÚP v Praze, 2011. ISBN 978-80-87000-74-8. Dostupné také z: https://archiv-nuv.npi.cz/uploads/Publikace/vup/Gramotnosti_ve_vzdelavani_soubor_studii1.pdf

8 SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Podíl respondentů šetření České bankovní asociace vyjadřující daný postoj

Graf č. 2: Procentuální rozdělení žáků dle pohlaví

Graf č. 3: Procentuální rozdělení dle ročníku studia

Graf č. 4: Procentuální rozdělení dle věku respondentů

Graf č. 5: Procentuální vyjádření dle typu školy

Graf č. 6: Zakončení studijního oboru

Graf č. 7: Procentuální vyjádření měst, ve kterém respondenti studují

Graf č. 8: Setkání s výukou finanční gramotnosti

Graf č. 9: Výuka finanční gramotnosti v hodinách

Graf č. 10: (Ne)dostatečnost výuky finanční gramotnosti

Graf č. 11: Výuka veřejných financí na středních školách

Graf č. 12: Jak byste ohodnotil/a své znalosti spojené s veřejnými financemi?

Graf č. 13: Názor na zavedení veřejných financí do výuky

Graf č. 14: Zájem respondentů o předmět veřejné finance

Graf č. 15: Co znamená pojem státní rozpočet?

Graf č. 16: Kdo rozhoduje o státním rozpočtu?

Graf č. 17: Kdo je ústředním orgánem státní správy v oblasti veřejných financí?

Graf č. 18: Co znamená pojem „veřejný dluh“?

Graf č. 19: Jaké jsou v České republice typy daní?

Graf č. 20: Jaké jsou hlavní zdroje příjmů veřejných financí?

Graf č. 21: Které daně patří mezi přímé?

Graf č. 22: Jaké jsou v České republice sazby DPH?

Graf č. 23: Co znamená rozpočtové určení daní?

Graf č. 24: Jaký vliv má ekonomický růst na daňové příjmy státního rozpočtu?

Graf č. 25: Jaký byl deficit státního rozpočtu v České republice v roce 2024?

Graf č. 26: Označ všechny daně, které platí přímo občané.

Graf č. 27: Které oblasti patří mezi hlavní výdajové složky státního rozpočtu?

Graf č. 28: Které ministerstvo spravuje největší objem veřejných výdajů v ČR?

Graf č. 29: Co to jsou mandatorní výdaje?

9 SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Standardy finanční gramotnosti – Nakupování a placení

Tabulka č. 2: Standardy finanční gramotnosti – Hospodaření domácnosti

Tabulka č. 3: Standardy finanční gramotnosti – Přebytek rozpočtu domácností

Tabulka č. 4: Standardy finanční gramotnosti – Schodek rozpočtu domácností

Tabulka č. 5: Rozložení otázek dotazníkového šetření

Tabulka č. 6: Témata veřejných financí, která zajímají studenty

Tabulka č. 7: Celková úspěšnost testu finanční gramotnosti

10 SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek č. 1: Složky finanční gramotnosti

Obrázek č. 2: Schéma daňové soustavy

Obrázek č. 3: Vývoj státního dluhu

11 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník finanční gramotnosti

Dotazník k finanční gramotnosti:

Obecné informace:

- 1) Jste...?
  - a) žena
  - b) muž
  - c) jiné
- 2) V jakém ročníku studia jste?
  - a) 1. ročník
  - b) 2. ročník
  - c) 3. ročník
  - d) 4. ročník
- 3) Kolik je Vám let?
  - a) doplní
- 4) Jaký typ střední školy studujete?
  - a) gymnázium
  - b) střední odborná škola
  - c) střední odborné učiliště
- 5) Jaký obor studujete?
  - a) zakončený maturitní zkouškou
  - b) zakončený výučním listem
  - c) zakončený závěrečnou zkouškou
- 6) V jakém městě studujete?
  - a) doplní
- 7) Setkal/a jste se na střední škole s výukou finanční gramotnosti?
  - a) ano
  - b) ne
  - c) nepamatuji si
- 8) Pokud ano, dokázal/a byste říct, kolik vyučovacích hodin jste tomu tématu přibližně věnovali? (dobrovolná)
  - a) méně než 5 hodin
  - b) 5-10 hodin
  - c) 11-20 hodin
  - d) více než 20 hodin
  - e) nevím/nevzpomínám si
- 9) Přijde Vám výuka finanční gramotnosti dostatečná nebo si myslíte, že by se měla vyučovat více?
  - a) dostatečná
  - b) spíše dostatečná
  - c) spíše nedostatečná
  - d) nedostatečná
- 10) Probírali jste někdy ve škole, co jsou to veřejné finance?
  - a) rozhodně ano
  - b) spíše ano

- c) spíše ne
  - d) rozhodně ne
  - e) nejsem si toho vědom/a
- 11) Jak byste ohodnotil/a svoje znalosti spojené s veřejnými financemi?
- a) výborné – mám přehled a rozumím většině témat
  - b) dobré – něco znám, ale stále se mám co učit
  - c) základní – mám jen povrchní znalosti
  - d) nedostatečné – veřejným financím vůbec nerozumím
- 12) Zavedli byste na středních školách předmět veřejné finance do povinné výuky?
- a) rozhodně ano
  - b) spíše ano
  - c) spíše ne
  - d) rozhodně ne
- 13) Pokud by byly veřejné finance jako volitelný předmět, vybrali byste si ho dobrovolně?
- a) rozhodně ano
  - b) spíše ano
  - c) spíše ne
  - d) rozhodně ne
- 14) Když se řekne pojem veřejné finance, co se Vám vybaví?
doplňující otázka
- 15) Jaké téma by tě zajímalo nejvíce?
- a) daně
  - b) veřejné rozpočty
  - c) měnová politika
  - d) státní dluh
  - e) jiné (uveď příklad)

Teoretické otázky:

- 1) Co znamená pojem „státní rozpočet“?
- a) plán výdajů občanů
  - b) peněžní polštář státu na „horší časy“
  - c) roční finanční plán státu
  - d) podnikatelský plán všech firem v ČR
  - e) nevím
- 2) Kdo rozhoduje o státním rozpočtu?
- a) vláda + poslanecká sněmovna
  - b) občané
  - c) Česká národní banka
  - d) starosta Prahy
- 3) Kdo je ústředním orgánem státní správy v oblasti financí?
- a) Česká národní banka
  - b) finanční úřady
  - c) Ministerstvo financí
  - d) všechny odpovědi jsou správné
- 4) Co znamená pojem „veřejný dluh“?

- a) dluh všech firem vůči státu
  - b) dluh občanů vůči firmám
  - c) dluh státu vůči jednotlivým věřitelům
  - d) všechny odpovědi jsou správné
- 5) Jaké máme v České republice typy daní?
- a) přímé a nepřímé
  - b) vnitřní a vnější
  - c) místní a celostátní
  - d) všechny odpovědi jsou správné
- 6) Jaké jsou hlavní zdroje příjmů veřejných financí v ČR?
- a) pouze daně a poplatky
  - b) daně, sociální a zdravotní odvody, nedaňové příjmy, dotace z EU
  - c) pouze dotace z EU
  - d) pouze příjmy z podnikání státu
- 7) Které daně patří mezi přímé daně?
- a) daň z přidané hodnoty (DPH)
  - b) spotřební daň
  - c) daň z příjmu fyzických a právnických osob
  - d) ani jedna odpověď není správná
- 8) Jaké jsou v České republice sazby DPH?
- a) 10 %, 15 %, 21 %
  - b) 10 %, 21 %
  - c) 12 %, 21 %
  - d) 5 %, 10 %, 21 %
- 9) Co znamená rozpočtové určení daní?
- a) určuje, kolik daní platí občané
  - b) stanovuje, jak se rozdělují daňové příjmy mezi stát, obce a kraje
  - c) definuje pouze sazby DPH
  - d) rozhoduje o rozpočtu ministerstva financí
- 10) Jaký vliv má ekonomický růst na daňové příjmy státního rozpočtu?
- a) zvyšuje je
  - b) snižuje je
  - c) nemá žádný vliv
  - d) závisí pouze na rozhodnutí vlády
- 11) Jaký byl deficit státního rozpočtu v České republice v roce 2024?
- a) 53 miliard Kč
  - b) 271 miliard Kč
  - c) 448 miliard Kč
  - d) státní rozpočet nebyl v deficitu
- 12) Označ všechny daně, které platí přímo občané jako jednotlivci.
- a) daň z příjmu fyzických osob
  - b) daň z příjmu právnických osob
  - c) silniční daň
  - d) daň z nemovitosti

- e) spotřební daň
  - f) daň z přidané hodnoty (DPH)
- 13) Které oblasti patří mezi hlavní výdajové položky státního rozpočtu?
- a) zdravotnictví, školství, obrana, sociální politika
  - b) cestování politiků, luxusní výdaje, dary občanům
  - c) výplaty státních zaměstnanců
  - d) investice do infrastruktury
- 14) Které ministerstvo spravuje největší objem veřejných výdajů v ČR?
- a) Ministerstvo obrany
  - b) Ministerstvo školství
  - c) Ministerstvo financí
  - d) Ministerstvo práce a sociálních věcí
- 15) Co to jsou mandatorní výdaje?
- a) výdaje, o kterých rozhoduje vláda dle aktuální potřeby
  - b) výdaje určené pouze na investice
  - c) výdaje pouze pro soukromé účely
  - d) výdaje, které musí stát hradit ze zákona
  - e)